БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 18 (10386) | 1964 оной январиин 22, среда | Сэн 2 мүнгэн

Социалис революциин Нэгэдэмэл партиин Национальна хүтэлбэриин Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Рус болон КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Москва шадарай нютагуудта. Зураг дээрэ: Н. С. Хрущев, Фидель Кастро, СССР-һээ Кубын Республикада байдаг элшэн сайд А. И. Алексеев ой соогуур сэнгэжэ ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

Фидель Кастро Рус Н. С. Хрущев „Белая дача" совхоз ошожо хараба

Социалис революциин Нэгэдэмэл партиин Национальна хүтэлбэриин Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро болон КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Москвагай областиин «Белая дача» совхоз ошожо хараба.

Советскэ Союзда аяншалха үдэрнүүдтээ нүхэр Фидель Кастро Н. С. Хрущевтой хамта киножурнал хараһан байгаа. Эндэнь ямар аргаар хүрьһэгүйгөөр овощ ургуулха тухай, гидропонно арга хэрэглэжэ, мал болон шубуудые, илангаяа залуу мал тэжээхэ витамин ехэтэй ногоон тэжээл ургуулха тухай хэлэгдэһэн байгаа.

Кубын айлшад үглөөнэй 10 часта совхоз хүрэжэ ерэбэ. Тус ажахын хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд тон халуунаар айлшадаа угтан абаа. Гидропонно арга хэрэглэжэ, ногоон тэжээл ехээр абаха дүршэлтэй болоһон совхозой хүдэлмэришэн Е. А. Комарова Фидель Кастрода, Н. С. Хрущевто совхозой дүй дүршэл тухай хэлэжэ үгөөд, хайшан гэжэ микро-бодосуудаар эдеэшүүлэгдэһэн уһан соо хүрьһэгүйгөөр ногоон тэжээл ургуулдаг тухайгаа харуулжа үгөө. Манай совхоздо нэгэ дүрбэлжэн метр газарһаа 32 килограмм ешмээнэй ногоон тэжээл, 40 килограмм хүрэтэр кукурузын ногоон тэжээл ургуулжа абадагбди гэжэ тэрэ хөөрэбэ.

«Белая дача» совхоз эдеэ хоолой үлэгдэлнүүдые хэрэглэжэ, гахайнуудые шахадаг. Совхозой директор Н. Е. Давыдов хүндэтэ айлшадые ажахытаа тобшохоноор танилсуулаа.

Фидель Кастро, Н. С. Хрущев совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ болон эрдэмтэдтэ һонирхолтой дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэһэнэйнь түлөө баяр хүргөө.

(ТАСС).

Фидель Кастро совет космонавтнуудтай уулзаба

Социалис революциин Нэгэдэмэл партиин Национальна хүтэлбэриин Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Советскэ Союзай Геройнууд, СССР-эй летчик-космонавтнууд Ю. А. Гагарин, Г. С. Титов, А. Г. Николаев, П. Р. Попович болон В. Ф. Быковскийтой январиин 20-до Кремль соо уулзаба.

Үбэлэй сагта Советскэ Союзда аяншалһан тухайгаа, агнуури болон Москва шадарай ой соо амарһан тухайгаа Кубын арадай вождь нүхэр Фидель Кастро тон халуунаар үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ хэлэжэ үгөө.

Эрхэ сүлөөтэ арал дээгүүр аяншалха зуураа, Кубын нүхэдүүдтэй уулзаһан тухайгаа Куба ошожо ерэһэн Ю. А. Гагарин, П. Р. Попович ехэ дуратайгаар хөөрэжэ үгэбэ.

Уһан доро агнуури хэхэ гээшэ ехэ һонирхолтой, дура татама спорт юм гэжэ тэдэнэр хэлсэнэ. Фидель Кастро мүн летчик-космонавтнууд сүлөөтэй сагтаа энэ спортоор һонирходог байна гэжэ хөөрэлдөөнэй үедэ элирүүлэгдэбэ.

— Уһан доро агналга — эгээл эрхим спорт,— гэжэ Фидель хэлэнэ.

Акула болон салир хушуута загаһануудые агнадаг байһан тухайгаа Фидель Кастро хэлэнэ.

Хөөрэлдөөнэйнгөө һүүлдэ Фидель Кастро замбуулинай баатарнуудые Кубада ерэжэ, уһан доро агнуури хэхыень уриба.

Кубын Республикын хэрэгээр СССР-тэ байдаг саг зуурын этигэмжэтэ Мануэль Гарсиа Фуэнтес, Кубын бусад нүхэдүүд, мүн Советскэ Союзһаа Кубын Республикада байдаг элшэн сайд А. И. Алексеев хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

Фидель Кастротай хамта ябалсадаг нүхэдүүд энэ үдэр Черкизовскэ һүнэй завод ошожо хараа. Тэдэнэр кефир болон тараг хэхэ аргатай тодорхойгоор танилсаа, һү шалгаха түхеэрэлгэнүүдые, бэлэн болоһон зүйлнүүдые багсалан хэхэ машинануудые, мүн амһартануудые хараа.

«Молоко» гэжэ Москвагай нэгэдэлэй долоон предприятинуудта гаргагдадаг бүхы зүйлнүүдэй дээжыень абажа, амта хүрэһэн байна.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй промышленностиин Мосгорсовнархозой управлениин начальник Н. Соколов, «Молоко» нэгэдэлэй генеральна директор Н. И. Антонов, Черкизовскэ һүнэй заводой директор В. Н. Друцкой гэгшэд үйлэдбэри тухайгаа тодорхойгоор тайлбарилан хөөрэжэ үгөө.

Революционно Кубада социализм байгуулхада һайн һайхан туһаламжа хүргэжэ байдаг совет арадта тон ехэ баяр хүргэнэбди гэжэ һанамжа болон дурадхалнуудые тэмдэглэдэг дэбтэр соо Кубын айлшад бэшээ.

ҺҮУЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

Долорес Ибаррури Фидель Кастротай уулзаба

Социалис революциин Нэгэдэмэл партиин Национальна хүтэлбэриин Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Испаниин Коммунис партиин түрүүлэгшэ Долорес Ибарруритай январиин 20-до уулзаба.

Фидель Кастро Долорес Ибаррури хоёрой хоорондо тон халуун, хани ёһоной оршон байдалда хөөрэлдөөн болобо. Һүүлдэнь Д. Ибаррури Фидель Кастрые тэрээнтэй сайлалсахыень уриһан байна.

(ТАСС).

Тон халуунаар угтана

БАМАКО, январиин 20. (ТАСС). Дэлхэй дээрэхи түрүүшын эхэнэр-космонавт Валентина Николаева-Терешкова Аккра ошохо замдаа Бамако город мүнөөдэр хүрэжэ ерэбэ.

Бамако городто совет баатар эхэнэрые тон халуунаар угтан абаа. Суданский союз гэжэ партиин национальна политбюрогой гэшүүн Ауа Кейта түрүүтэй Малиин эхэнэрнүүдэй делегаци аэродром дээрэ В. Николаева-Терешковае угтаа.

„Чайка" Гана ерэбэ

АККРА, январиин 20. (ТАСС). Түрүүшын эхэнэр-космонавт Валентина Николаева-Терешкова Ганын президент Кваме Нкрумын уряалаар эндэ ерэбэ.

Советскэ Союзай ажалшадтай инаг ёһоной мэдэрэлтэй байһанаа мэдүүлнэбди гэжэ Фидель Кастро хэлэнэ

Фидель Кастрын совет журналистнуудтай хэһэн интервью

Бүхэсоюзна радиогой корреспондент Г. Зубков, ТАСС-ай корреспондентнүүд М. Герасимов, Б. Лукьянов Социалис революциин Нэгэдэмэл партиин Национальна хүтэлбэриин Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастрые хэдэн асуудалнуудта харюу үгэхыень гуйба.

Асуудал: Совет космонавтнуудтай уулзаһан тухайгаа хөөрэжэ үгыт?

Харюу: Намда энэ уулзалга ехэ зохид, аятай байба. Эдэнэр зориг ехэтэй, хүнэй дура татама хүнүүд ха юм. Совет космонавтнууд — социализмын ороной ёһотойл түлөөлэгшэд мүн. Тэдэнэр гансахан минии бэшэ, дэлхэйн бүхы хүн зоной дурые татадаг. Манай, кубинецуудай дурые илангаяа ехээр татана. Бидэ тэдэнэрые ехэ һайнаар мэдэнэбди. Гагарин, Попович, Терешкова манай орондо айлшалаа һэн. Би Советскэ Союзда хоёрдохёо ерээд байнаб, тиихэдээ нэгэтэ бэшэ тэдэнэртэй уулзадаг байгааб. Бидэ хани нүхэд болонхойбди. Тиимэһээ дахинаа тэдэнэртэй уулзаһандаа ехэл баяртай байнаб. Совет космонавтнуудай бүлэ — эбтэй этэй, һайн лэ бүлэ даа.

Асуудал: Нүхэр Фидель, үбэлэй сагта манай орондо ямар байнаб?

Харюу: Танай хүйтэндэ хүсэд дадааб гэжэ хэлэхэдэ болохо байна. Хэрбээ 2—3 градус хүйтэн байгаа һаань, бидэ бага гэжэ хэлэхэ байнабди. Юундэб гэхэдэ, 22—24 градус хүйтэн гээшые бэеэрээ мэдэбэ бшуубди. Тиибэшье бэемнай һайн даа. Хүйтэн гээшэмнай хүнэй эдеэлхэ дура татадаг байгаал. Москва шадарай нютагуудта агнаха үедөө нэгэтэ бэшэ бидэ ой соо эдеэлээбди. Һүүлшын 20 жэлэй турша соо иимэ дуратайгаар эдеэлһэнээ һананагүйб.

Асуудал: Совет арадууд тухай юун гэжэ хэлэхэ байнат?

Харюу: Бүхы шахуу гэрнүүд дээгүүр радио болон телевизорэй антеннэнүүдэй татаатай байхые харанабди. Соёл болбосоролой талаар танай арад зоной эгээл хүгжэнги арад байһаниинь дамжаггүй. Бидэ Куба дээрээ соёл культура үргэнөөр хүгжөөхые эрмэлзэнэбди.

Совет арад болон бусадшье арадууд Куба дээрэхи ажабайдалаар һонирходог юм гэжэ бидэ мэдэнэбди. Советскэ Союзай ажалшад манай ажалшадтай нэгэн һаналтай, аха дүү ёһоной мэдэрэлтэй. Бидэшье совет арадта иимэл мэдэрэлтэй байһанаа мэдүүлнэбди.

Хани ёһоной һайн һайхан туһаламжа үзүүлдэг байһанайнь түлөө Советскэ Союзай ажалшадта халуун баяр хүргэнэбди.

(ТАСС).

Жэлэй дүн гаргаад байхада

Һүнэйнь үнэ сэн яахадаа ехэб

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ Хориин үйлэдбэриин управлениин зарим ажахынууд һү һаалгаар абаһан уялгануудаа дүүргэхын хойноһоо яһала оролдолго гаргаа, амжалта туйлаашье. Жэшээнь, «Коммунизм» колхозойхид хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые гүрэндэ худалдалгаар түсэбөө дүүргэһэн, социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлһэн байха юм.

Һү һаалгаар ямар амжалта туйлагдааб гэбэл, гансашье «Коммунизм» артелиинхид бэшэ, мүн Хүрбын, Чисаанын, «Комсомольский» совхозуудай һаалишад һайнаар ажаллаа. Эдэ ажахынууд һү һаалгые урзанданайхиһаа 10—25 процентээр ехэдхээ. Һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ шалгарһан хүнүүд олон. Тусхайлхада, Хэжэнгын совхозой суута һаалишан Юмжит Намжиловна Дамбаева 26-дахи жэлээ хүдэлнэ. Ёһотойл ажалай баатаршалга гаргаһан хүн юм. 1963 ондо нүхэр Дамбаева үнеэн бүриһөө 2602 литр гэхэ гү, али 373 центнер һү һаагаа. Даадаг 14 үнеэнһээ 16 тугал абажа түлжүүлээ. Анаагай совхозой түрүү һаалишан Софья Шираповае магтахаар. Тэрэ үнеэн бүриһөө 1926 литр һү һаагаа. Хориингоо аймаг дотор суурхаһан «Коммунизм» колхозой һаалишан Цырма Лыктыпова даадаг үнеэдээ зүбөөр харууһалжа, эдеэлүүлжэ, тус бүриһөөнь 2271 литр һү һааһан байха юм. Мүрысөөндэ түрүү ябагшад ажал хүдэлмэри дээрээ шэнэ аргануудые хэрэглэжэ шададаг. Хэрбээ булта иигэжэ ажалладаг һаа, ганса һү һаалгаһаа ажахынууд олзо доход ехээр абаха байгаа.

Тиигэбэшье, ажахын 1963 ондо бирагүй үрэ дүн туйлагдаа бшуу. Жэшээлхэдэ, урзанда управлениин ажахынууд һү һаалгаһаа 1434,7 мянган түхэригэй олзо оруулһаншье һаа, тэрээндэ гаргаһан бүхы гаргашань 2935,5 мянган түхэриг болоо гэхэ гү, али 1550,8 мянган түхэригэй гарза хэгдэһэн байгаа. Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлдэ управлени дотор 783,3 мянган түхэригэй гарза хэгдэһэн байха юм. Абтаһан һүнэй өөрынь үнэ 1962 ондо центнерэй 18 түхэриг 42 мүнгэн байба. 1963 ондо 17 түхэригһөө ехэшье үлүү гараагүй. Эдэ бүгэдэһөө тобшолол хэхэдэ, ажахынууд һү һаалгада мүнгэ зөөри ехэ гаргашална, абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн горитой хямдарнагүй ха юм.

Энээнтэй хамта һаамхай үнеэдые олошоруулха гээшэ шухала ха юм. Энэмнай һү ехээр абаха аргануудай нэгэн болоно. Теэд бусад ажахынууд үнеэдэйнгээ тоо толгойе олошоруулнагүй. Аймаг дотор бүхы эбэртэ бодо малай оройдоол 33 процентнь үнеэд. Үнгэрһэн жэлдэ үнеэдэй тоо нилээд олошоруулагдаха аад, оройдоол 6 процентээр нэмээ.

Һүн лахадаа багаар абтанаб? Иимэ асуудал хүтэлбэрилэгшэдэй урда табихада, «үбһэ тэжээл багатайбди» гэһэн шалтаг барилсадаг. Энэ ушарые үнэншэхөөр бэшэ. Хоридо үбһэ тэжээл жэл бүри багаар абтана бэшэ. Харин тэрэнь гамтайгаар гаргашалагдадаг, малай хүлөөр гэшхэгдэжэ үригдэдэггүй һаа, һү элбэгжэнгүй яахань һэм. Шадаһан ажахынууд бүдүүн тэжээлые, илангаяа һолоомые буйлуулжа, амталжа байгаад малдаа эдюулнэ. Тиихэдэнь энэ аргые хэрэглэдэггүй ажахынууд олон. Ядахадаа талха таряанай зүйл бутаргагдангүйгөөр үнеэдтэ үгтэнэ ха юм.

Үнеэдые искусственна аргаар урэжүүлхэ хүдэлмэри баһал муугаар эмхидхэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Исэнгын совхоздо һүүлэй хоёр жэлэй туршада энэ хүдэлмэри оройдоошье ябуулагдаагүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Зарим нютагуудаар малые искусственна аргаар урэжүүлхэ хүдэлмэри ябуулагдахадаа тусхай журнал соо тэмдэглэгдэдэггүй байха юм.

Хуушан жэлээ үдэшөөд, шэнэ жэлдэ ажаллажа байхадаа ажахынууд хүдэлмэриингөө дутуу дунданuудые усадхаха бэзэ гэжэ найдагдана.

К. Жалсараев,
Хориин хүдөөгэй парткомой пропагандист.

Шэнэ амжалта туйлахабди

Һүүлэй жэлнүүдтэ мал ажалһаа продукци элбэгээр абтадаг болоо. Манай «Мир» колхозойхид жэл бүри һү, мяха, нооһо гүрэндөө ехээр худалдадаг юм. Илангаяа һү һаалгань горитойгоор дээшэлнэ. Тусхайлан хэлэбэл, манай 1-дэхи фермын һаалишад 1963 ондо 247 мянган килограмм һү һаажа, түсэбөө 42 мянган килограммаар үлүүлэн дүүргэбди.

Амжалтын зүндөө туйлагдадагүйнь мэдээжэ. Хэн хэнэй даадаг ажалдаа ямараар хандадагһаа, хүдэлмэридөө ямар түрүү онол арга хэрэглэдэгһээ болодог. Энэ зорилгоёо һайса мэдэжэ, фермымнай малшад оролдосо үүсхэлтэйгээр ажаллаа. Тиигээд коммунис ажалай бригадын нэрэ солодо хүртэһэн байна.

Эндэ ажалша бэрхэ хүнүүд олон. Үнгэрһэн жэлдэ фермымнай түрүү һаалишан Доржо-Ханда Гармаева 22800 килограмм һү һааха даабариин орондо 28700 килограмм һү һаагаа.

Ажал дээрээ жэшээ харуулан хүдэлдэг һаалишадай тоодо Доржима Банзарова, Дулма-Ханда Жаргалова гэгшэд ороно. Эдэнэр жэл соо даадаг үнеэдһээ 24—26 мянган килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али түсэбөө хэдэн мянгаад литрээр үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Би олон жэлэй турша соо һаалиин фермэдэ хүдэлжэ байдагби. Урдань бага һүн һаагдадаг байһан юм. Мүнөө һү ехээр абахын тулада ямар арганууд хэрэглэгдэнэб гэбэл: зунай үедэ малаа бэлшээн таргалуулхые оролдонобди. Үнеэд ногоо элбэгтэй газараар үдэр һүнигүй адуулагдадаг. Намартаа, таряа хурааалгын дүүрэхэдэ, фермымнай үнеэд поли дээгүүр адуулагдажа, һү шамаеэ нэмээнэ. Үбэлэйшье сагта һү һаалга ехээр доошолдоггүй. Мүнөө олон һаалишад үнеэн бүриһөө 7—8 килограмм һү һаана. Үнеэднай һайнаар эдеэлүүлэгдэнэ: үдэр бүри үнеэн бүхэндэ 25—30 килограмм кукурузын силос, мүн ногоон һолоомо үгэнэбди. Һолоомо халуун уһанда дэбтээгдэжэ, амталагдажа эдюулэгдэдэг юм.

Тиихэдэ һаалишад, мал адуулагшадта һайн байра түхеэрэгдэнхэй. Сүлөөтэй сагтаа газетэ уншадаг, радио шагнадаг. Үдэр бүри бригадынгаа клубта ошожо, кино хараха аргатай. Гэхэтэй хамта социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ. Һаалишад өөр хоорондоо мүрысэжэ байдаг. Ажалай дүн ходо согсологдожо, малшадай урда тодорхой зорилгонууд табигдадаг юм.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсажа байхадаа, 1964 ондо шэнэ амжалта туйлахаар зоригжобобди. Манай фермынхид энэ жэлдэ хамта 232 мянган килограмм һү һааха даабаритай. Энээнээ үлүүлэн дүүргэхэ, 250 мянган литрһээ бага бэшэ һү һааха бэзэбди. Мүнөө фермымнай малшад кабанскынхидай уряае дэмжэн абаад, үбэлэй үедэ үнеэн бүриһөө хахад пүүд һү һаахын түлөө мүрысэжэ эхилээ.

Ц. Жаргалов,
Зэдын «Мир» колхозой 1-дэхи һаалиин фермые даагша.

35 ТРАКТОР БЭЛЭН

Хабарай тарилгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын тулада Яруунын совхозой механизаторнууд эршэ ехэтэйгээр тэмсэжэ байна. Трактор, машинануудаа эрхим шанартайгаар хаһа саг соонь заһабарилжа дүүргэхэ гэһэн социалис мүрысөө эмхидхэжэ, һайн аша дүн туйлаба. Үнгэрһэн жэлэй IV-дэхи кварталай туршада 35 трактор заһабарилха түсэбтэй байһан аад, тэрэнээ дүүргэжэ шадаа. Тиихэдэ газар элдүүрилхэ, үрэһэ һуулгаха машинанууд мүн лэ олоор заһагдаһан байха юм.

Механизаторнууд В. Андриевский, В. Горбов, С. Кулгин, М. Соболев, Н. Базаров, түмэршэ дархан Р. Эрдынеев, токарь Ц. Даржаев, гагнууршан И. Константинов гэгшэд бүтээсэ ехэтэй, эрхим шанартай ажалаараа суурхана. Коммунис ажалай ударник токарь Александр Терентьев бүришье һайнаар хүдэлнэ.

Н. ГАЛДАНОВ.
хүдөө бэшэгшэ.

Коммунист фермые даажа абаба

ЕХЭ-НУГА тосхон. Эндэ Погранична совхозой гурбадахи отделениин һаалиин томохон фермэ оршодог. Хамта 520 гаран үнеэд харууһалагдадаг юм. Үнгэрһэн жэлдэ тус фермынхид 6 мянга хахад центнер һү һааха зорилготой байгаад, 5170 центнер һааһан байна. Тиигэжэ хараалһан зорилгоёо бэелүүлжэ шадаагүй байха юм.

Юун болооб? Ехэ-нугынхид түсэбөө дүүргэхэ аргатай байгаа гү? Гүйсэд аргатай байгаа. Урдань тус фермэ управлени дотороо түрүүлжэ ябадаг һэн. «Энэ фермэһээ жэшээ абагты!» гэһэн уряалшье хаа хаанагүй тараһан байха. Ёһоороошье тиихэдэ һүн ехээр абтадаг, малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри һайнаар ябуулагдадаг байгаа. Үнеэд үүлтэр һайнтай бухын үрөөр үрэжүүлэгдэжэ, 100 үнеэн бүриһөө 95 тугал абтаа. Харин һү һаалгынь һүүлэй үедэ бирагүй байһаниинь гайхалтай. Энээниинь нёдондонойхитой сасуулхада һара бүридэ хэдэн мянгаад килограммаар бага һүн һаагдаһан байха юм. Зүгөөр үнгэрһэн жэлдэ фермын үнеэдэй тоо толгой урзанданайхиһаа горитой олошорһон байгаа ха юм.

Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, урзанда фермын мал Сүхэ голой аралаар, һайн ногоотой газараар адуулагдадаг һэн. Тиимэһээ зарим үнеэд зунай бэлшээриин үедэ үдэр бүри 20—25 килограмм һү үгэдэг байгаа. Теэд үнгэрэгшэ жэлдэ ехэ-нугынхид энэ аргаяа хэрэглэнгүй, зунай сагта нилээд ехэ һү һааха байһанаа алдаа бшуу.

Тиигээдшье үбэлжэлгын үедэ үбһэ болон шэмэтэ тэжээл бага бэшэ бэлэдхэгдээ. Талха таряанай зүйлшье байгаа. Хэды тиимэ һаань, үнгэрһэн ноябрь, декабрь һаранuудта һүн багаар һаагдаһан байха юм. Һү һаалгын доошолһоной үшөө нэгэ шалтагаан юун байгааб гэхэдэ, малшадай дунда социалис мүрысөөн мууса эмхидхэгдэһэн, фермын ажал һулаар эрхилэгдэһэн байна.

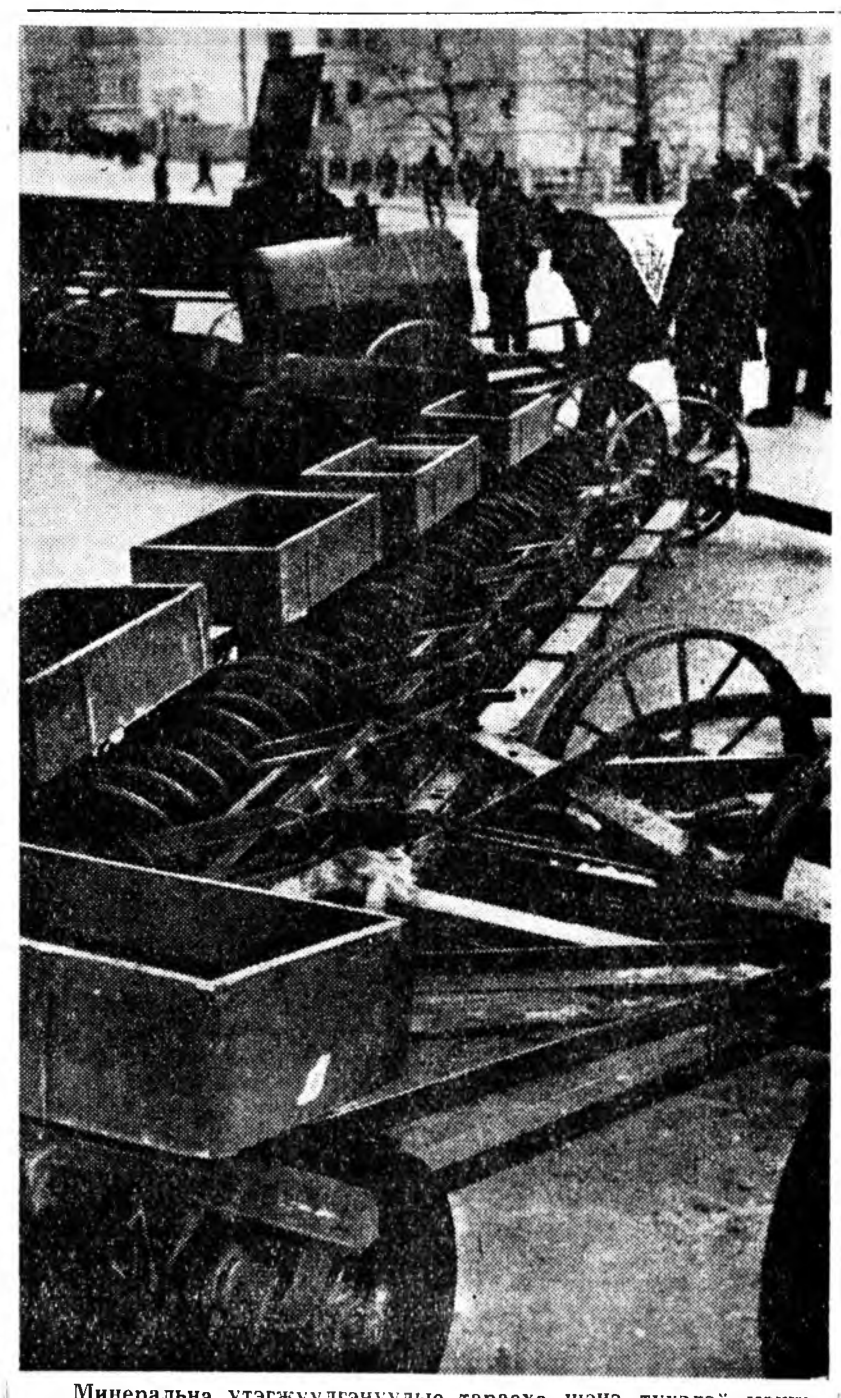
Һаяхан энэ фермые коммунист Фасхутдинов даажа абаба. Тэрэ шэнэ ажалда ороһон үдэрһөө эхилээд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулба. Үнеэн бүриһөө хахад пүүд һү һааха гэһэн Кабанскын малшадай үүсхэлые эндэхид дэмжэн абаад, үбэлэй һаранuудта үнеэн бүриһөө 1000—1200 литр һү һааха гэлсэбэ.

Табиһан энэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада һаалишад, мал адуулагшад үнеэдээ зүбөөр харууһалха, зоотехническэ заабаринуудые наринаар сахиха юм. Энээнһээ гадна, түрүү арганууд үргэнөөр хэрэглэгдэхэ болоно. Мүнөө фермынхид үнеэдтээ һолоомо буйлуулан эдюулдэг болонхой. Мүн тугалнуудта искусственна аргаар һү бэлэдхэжэ уулгаха арга хэрэглэгдэхээ байна. Энэнь нилээд ехэ һү алмаха бшуу.

Коммунист Фасхутдиновай фермые даажа абаад, ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ байһаниинь һэшшаалтай. Тэрээндэ амжалта туйлахыень хүсэе.

В. Жаркой.

Хяагта.

Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые тарааха шэнэ түхэлэй машинануудай республикадамнай ерэжэ байһаниинь энэ зураг дээрэһээшье харагдана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

АРАДАЙ АЖАХЫН, СОЁЛ КУЛЬТУРЫН

Буряадай АССР-эй 1964—1965 онуудта арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай

(Буряадай АССР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ Л. Я. ЕГОРОВАГАЙ элидхэлһээ)

Үнгэрэгшэ 1963 он амжалта илалтаар баян жэл байгаа. Үнгэрөөшэ 1963 оной июлиин 7-до республикымнай ажалшад 40 жэлэйнгээ алдарта ойе тэмдэглээ.

«Урдань гээгдэнги заха хизаар байһан Буряад орон 40 жэлэй туршада һалбаран хүгжэжэ, экономикын талаар хүгжэнги социалис республика болоо»—гэжэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй амаршалга соо хэлэгдээ һэн.

Республикынгаа 40 жэлэй дүнгүүдээр буряад арад омогорхохол ёһооро омогорхоно. Бусад национальна республиканууд шэнгеэр Буряад ороной гаталһан алдарта социалис зам хадаа Коммунис партиин сэсэн мэргэнии, ленинскэ национальна политикын үнэн зүбые гэршэлнэ.

Манай ажахын, соёлой хүдэлмэриин дүнгүүдтэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй правительствын үндэр сэгнэлтэ үгэһэндэнь урмашаһан республикымнай ажалшад долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхэроссин социалис мүрысөөндэ оролсоод, 1963 ондо промышленна продукци гаргалгын түсэбые 1963 оной декабриин 27 болотор дүүргэхэ, 8,5 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур тушааха, 8,5 миллион пүүд ороохо таряа гүрэндөө худалдаха, тиин түсэбһөө гадуур 3,5 миллион таряа тушааха, хүдөө ажахын бэшэшье продуктнуудые худалдаха түсэб сүм дүүргэхэ уялга абаа һэн.

Харин мүнөө харыт даа. Эдэ абаһан уялганууднай нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэгдээ гэжэ энэ сесси дээрэ баяртайгаар мэдүүлжэ байнабди. 8,8 миллион пүүд ороохо таряа гүрэндэ тушаагаабди, ондоогоор хэлэбэл, 3900 мянган пүүд ороохо таряан түсэбһөө үлүү тушаагдаа. Промышленна продукци гаргалгын түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээд, даабаряһаа гадуур 9,2 миллион түхэригэй продукци гаргагдаһан байна.

«Химиин промышленностие түргэнөөр хүгжөөхэ гээшэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие дэбжээхэ, арадай байдал улам һайжаруулха шухалын шухала нүхэсэл мүн» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэһэн асуудалай үргэн ниитэ ажалшадай дунда зүбшэгдэн хэлсэгдэжэ байгаа үдэрнүүдтэ манай сесси үнгэржэ байна.

Мүнөө 1963 оной гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай хэлэбэл иимэрхүү.

1. ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ТАЛААР

Промышленна продукци гаргалга республикадамнай урда жэлэйхиһээ 9,0 процентээр дээшэлээ, жэлэй түсэб 102 процент дүүргэгдээ, тэрэнэй тоодо Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность—103,4 процент, совнархозой мэдэлэй промышленность—102 процент, Соведэй мэдэлэй промышленность—104 процент, федерациин мэдэлэй предприятинууд 101 процент түсэбүүдээ дүүргэһэн байна.

Промышленна предприятинуудай коллективүүд долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэб дүүргэхын түлөө мүрысэхэдөө, коммунис ажалай түлөө тэмсэхэдээ ехэхэн амжалтануудые туйлаа.

1963 онойнгоо гүрэнэй түсэбые Ленинэй орденто Улаан-Үдын локомотиво-вагон заһабарилгын завод, «Электромашина» завод, нарин сэмбын фабрика, Тимлюгэй цемент-шиферэй завод, Улаан-Үдын ТЭЦ, Галуута-Нуурай ТЭЦ болон шулуу нүүрһэнэй уурхайнуудай управлени, Зэдын комбинат, Буряадай геологическа управлени болон бусад предприятинууд болзорһоонь урид дүүргэһэн байна.

Долоон жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ яһала һайнаар ябажа байна. Буряадай промышленностиин бүтээн гаргадаг бүхы продукциин хэмжээн һүүлэй табан жэлэй туршада 46,7 процентээр дээшэлээд, түсэбһөө гадуур 32,7 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэһэн байна. Энэ туршада ажалай бүтээсэ 26 процентээр дээшэлээ.

Ноохо сэбэрлэн болбосоруулха фабрика, Улаан-Үдын ТЭЦ-эй турбогенератор, гэр барилгын томопанельнэ комбинат ашаглалгада үгтөө. Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-эйн, «Электромашина», «Теплоавтоматика» заводуудай коллективүүд шэнэ түхэлэй продукци гаргадаг боложо, Улаан-Үдымнай түмэр харгын отделени олохон тепловозуудые ашаглалгада оруулаа.

Арад зоной хэрэглэмжын эд бараа ехээр бүтээхэ хэрэгтэ нютагай үйлэдбэриин болон промышленностиин предприятинууд ехэхэн үүргэ дүүргэнэ.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленностиин үйлэдбэриинь программа амжалтатайгаар дүүргэгдээд, продукци гаргалга 103,4 процент боложо, 1962 онойхидо орһдоо 5,5 процентээр нэмэһэн байна.

Оёмол, трикотажна болон галантерейнэ эдлэл хэрэгсэл кондитерскэ, талхаар бүтээгдэһэн зүйл, жэмэсэй болон овощной консервэ, мүн бусадшье хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалга 1962 онойхиһоо һураггүй дээшэлээ.

1963 ондо нютагай промышленностиин 49 предприятиин 47-ниинь продукци гаргалгынгаа түсэбые дүүргээ, Хяагтын гортоп Түнхэнэй промкомбинат хоёр лэ түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

Үйлэдбэреэ улам һайжаруулгада уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод ехэ туһа хүргэнэ. 1963 оной туршада уралан нарижуулагшадай 256 дурадхал үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэн, 71,8 мянган түхэриг тэдэнэй ашаар алмагдаһан байна.

Эдэ дүнгүүдые гаргажа байхадаа, нютагай промышленностиин хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые хэлэнгүй үнгэржэ болохогүй. Энэ промышленностиин предприятинууд зарим продукци бүтээлгээр түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Тусхайлан хэлэбэл; Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын, арад зониие ажаһуудалай талаар хангаха управлениин предприятинуудай ажалда дутуу дунда үзэгдэһөөр. Юундэб гэхэдэ, эндэ үйлэдбэрилэгдэн гараһан продукци шанараар муу, үсөөн, бага байдаг байна.

Арад зониие ажаһуудалай талаарнь хангаха хэрэгтэ 1963 ондо зарим тэды амжалтанууд туйлагдаһаншье һаа, дутуу дунданудшье олон бии. Энээндэ хамаатай управлени жэлэйнгээ түсэб оройдоо 81,4 процент дүүргээд байна. Эдэ дутагдалнуудай гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, управлениин зүгһөө ударидалга (управлениин хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Таряшинов) муугаар табигдаһан гэхэдэ алдуу болохогүй.

Саашанхи түсэбүүд тухай хэлэбэл иимэрхүү. Республикын Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй предприятинуудта промышленна 29,8 миллион түхэригэй продукци 1964 ондо, 1965 ондо 30,6 миллион түхэригэй продукци гаргагдаха байна. Арад зониие ажаһуудалай талаар хангаха хэрэгтэ тусхай анхарал хандуулагдаха юм.

2. ТРАНСПОРТ, ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ТАЛААР

1964—1965 онуудай түсэб соо бүхы түхэлэй транспорт саашадаа хүгжэлтэ абаха. Автомобильна транспортын управленидэ 1964 он соо ашаа шэрэлгэ 600 мянган тонноор, 1965 ондо 478 мянган тонноор ехэ болохо.

Ашаа шэрэлгын машина, такси, автобусууд олон болохо байна. Мүн авиатранспорт хүгжэхэ.

1964 ондо хэлхэе холбооной 9 отделени нээгдэхэ, автомат телефоной 19 станци, мүн бэшэшье түхеэрэлгэ хэгдэхэ байха. 1964 ондо Улаан-Үдын АТС бүри үргэдхэгдэхэ.

3. ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТАЛААР

1963 он хүдөө ажахын саашадаа улам хүгжэлгын, мал ажалай болон таряан ажалай продукциин бүри ехээр абтадаг болоһон жэл болоно бшуу.

Парти, правительствамнай хүдөө ажахыда айхабтар ехэ анхарал хандуулна. 1963 ондо манай республикын хүдөө ажахын талаар 13,4 миллион түхэриг һомологдоо һэн.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй түүхэтэ тогтоолнуудай үндэһөөр республика доторнай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүд, хүдөөгэй парткомууд эмхидхэгдэжэ, хүдөө ажахые хүгжөөлгын талаар горитой амжалта туйлагдаа. Энэмнай хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэдэ ехэхэн удха шанартай ажал ябуулга болоно.

Үйлдбэриин управленинүүд, хүдөөгэй парткомуудай эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулһанай ашаар республика дотор ороохото ургамалнуудай тарилгын талмай 1962 онойхиһоо 99,3 мянган гектараар, харин шэниисын талмай 103,3 мянган гектараар үргэдхэгдэһэн байна.

Ороохо таряа гүрэндэ тушааха түсэбөө үйлэдбэриин управленинүүд бултадаа дүүргээ юм. Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлени 41381 тонно, Хориин управлени—24207 тонно ороохо таряа гүрэндэ тушаагаа.

Хартаабхын тарилга урда жэлнүүдэйхиһээ һураггүй үргэдхэгдэһэн байна. 1963 ондо республика дотор хартаабха худалдан абалгын түсэб 2456 тонноор үлүүлэн дүүргэгдээд, овощ 1962 онойхиһоо 1885 тонноор үлүү худалдан абтаа.

Газар эдлэлгын талаар дутуу дунданууд үшөөл олон байна. Газар ашаглалга, элдүүрилгэ, уһалалгын шанар муутайгаар ябуулагдадаг дээрэһээ олохон совхоз, колхозууд бага ургаса абана бшуу. 1963 ондо уһалагдадаг газарай хахадынь уһалагдангүй орхигдошоо. Энээн дээрэһээ боложо, 17 мянган тонно тухай ороохо таряан дутуу абтаа. 1963 ондо 50 мянган гектар шэнэ, залууг газар элдүүрилэгдэхэ аад, миил 32 мянганиинь ашаглагдаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ мал ажалай продукт абалга яһала дээшэлээ. Тиибэшье мал ажалай продукт гүрэндэ тушааха түсэб гансата ехээр үргэдөө.

Хонин ажал—республикымнай гол ажахынуудай нэгэн. Тиин гэһэй Баргажанай, Зэдын, Түнхэнэй, Хяагтын управленинүүдһээ 1963 ондо гүрэндөө ноохо худалдалга доошолшоһон байна.

1962 онһоо гахай үсхэбэрилгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. 1963 ондо республикын колхоз, совхозууд 76,4 мянган толгой гахай гүрэндэ тушаагаа.

Арадай ажахые хүгжөөлгын түсэбэй ёһоор таряалан үргэдхэгдэхэ, 1964 ондо 60 мянган гектар шэнэ газар, 1965 ондо 90 мянган гектар хахалагдаха болоно. бшуу. 1964 ондо 50 мянган, 1965 ондо 80 мянган гектар талмай дээрэ горох таригдаха.

Минеральна үтэгжүүлгэ ерэхэ жэлнүүдтэ ехээр хэрэглэгдэжэ, мүн нютагайшье үтэгжүүлгэ, ашаглагдаха байха.

Хүдөө ажахын ургамалнуудай абтасын нэмэһэнэй үндэһөөр газар таряалангай продукциие гүрэндэ худалдалга иимээр дүүргэгдэхэ гэбэл:

	1964 ондо	1965 ондо
	мянган тонноор	
Ороохон	90.0	100.0
хартаабха	16.0	18.0
овощ	15,6	17,5
саахарай свёкло (фабрична)	20.0	20.0

1964—1965 онуудта мал ажалай продукци гүрэндэ худалдалга иимэ хэмжээндэ хүрэхэ гэбэл:

Хэмжүүрэй единицэ		1964 ондо	1965 ондо
Мяхан	мянган тонно	48.7	53.0
һүн	»	90.0	100.0
ноохон	»	5000	5400
үндэгэн	мянган монсогор	20000	20000

Малай, гахайн тэжээлдэ тусхай анхарал хандуулагдаха юм. Химиин туйлалта мал ажалдашье үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, тэжээлэй шэмэ шанар дээшэлхэ болоно.

1964—1965 онуудай түсэб хүдөө ажахын урган хүгжэлгэдэ ехэ нэмэлтэ оруулха зорилготой.

4. КАПИТАЛЬНА БАРИЛГЫН ТАЛААР

Республикын арадай ажахые хүгжөөлгэдэ капитальна һомололго 1963 ондо 3 процентээр ехэ болоо. Хэды тиибэшье капитальна һомололгын мүнгэн үшөө хүсэд гаргашалагдаагүй.

Арадай ажахые улам саашадань хүгжөөлгын талаар 1964 ондо 35,2 миллион түхэриг, 1965 ондо—38 миллион түхэриг һомологдохо юм. Промышленностиин, хүдөө ажахын, культурно-ажаһуудалай талаар нилээд ехэ анхарал табигдажа, капитальна барилгымнай удха шанар угаа ехэ болоно бшуу.

5. АРАД ЗОНОЙ КУЛЬТУРНО-АЖАҺУУДАЛАЙ УРГАЛТА

1963 ондо жэжэ бутархай эд бараанай эрьесэ 1962 онойхиһоо 13,7 миллион түхэригөөр ехэ болоһон гэхэ гү, али 311,3 миллион түхэригтэ хүрэһэн байна. 61 шэнэ магазин нээгдэжэ, ниитын эдеэ хоолой предприятинууд олошороо.

Гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанда шэнэ шэнэ онол арганууд хэрэглэгдэдэг боложо, худалдаа наймаанай ябаса урда жэлэйхидэ орходоо дээшэлээ. Тиибэшье эд бараанай эрьесын түсэб үнгэрэгшэ жэлдэ 99,1 процент дүүргэгдээ. Эндэ худалдаа наймаанай томохон эмхинүүд—Буркоопсоюз, совнархозой УРС, ОРС, НОД-6, Главунивермаг гэхэ мэтэнүүд эд бараа худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

Арад зонойнгоо эрилтые хэр ханганабибди? Хамагай түрүүндэ ажаһуудал тухай мартажа болохогүй. Байра байдалай асуудал манай республика дотор тон удаан шиидхэгдэнэ. Мүнөө үеын город болон посёлогуудай байра байдалай талмайе тоолон хубаахада хүн бүхэндэ 5,7 дүрбэлжэн метр хүртэнэ. Энэмнайл муул гээшэ.

Буряадай барилгын управлени, «Бурятцелинстрой» трест ажал хүдэлмэреэ муугаар эмхидхээ гэхэдэ алдуу болохогүй. 1964—1965 онуудта гэр байрын барилгые үргэн дэлисэтэйгээр ябуулха түсэбтэйбди. Гүрэнэй капитальна һомололгын ашаар байрын 250 мянган дүрбэлжэн метр талмай ашаглалгада үгтэхэ болоно. Улаан-Үдэ, Гусиноозерск, Хяагта, мүн бэшэшье хотонуудта барилга үргэдхэгдэжэ, инженерна түхеэрэлгэнүүд хүсэд баригдаха юм. Зайн гал, уһан, түлишөөр хүн зон дүүрэн хангагдаха.

1964—1965 онуудта арадай эрдэм гэгээрэл саашадаа ехэ хүгжэлтэ абажа, һургуулинууд ажабайдалтай холбоо барисаагаа улам батажуулха. 1964 ондо һурагшадай тоо 166,5 мянга, 1965 ондо 175,5 мянга.

Арадай ажахые хүгжөөхэ 1964—1965 онуудай гүрэнэй түсэб республикын экономикын, культурын, культурно-ажаһуудалай улам урган һалбархад хэрэгтэ зорюулагданхай.

Буряадай АССР-эй 1964—1965 онуудтахи гүрэнэй бюджет ба Буряадай АССР-эй 1962 оной гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай

(Буряадай АССР-эй финансын министр, депутат Ч. В. ЕНДОНОВОЙ элидхэлһээ)

СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй сессиин шиидхэбэринүүдэй, Буряадай АССР-эй арадай ажахын түсэбэй проектын ёһоор Буряадай АССР-эй бюджедэй проект табигдан зохёогдожо, эгээ мүнөө Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө танай үзэмжэдэ табигдаба гээшэ.

Энээнтэй нэгэн хамта 1962 оной турша дотор Буряадай АССР-эй гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоон баталагдаха болоно. 1962 оной бюджет олзо доходой талаар 101,1 процент, гаргашын талаар 98,2 процент дүүрэһэн. Уридшалан бүридхэһэнэй ёһоор, 1963 оной бюджет олзо доходой талаар 102,8 процент дүүргэгдээ. Энээнэй аша туһаар түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудта, мүн бусадшье нэмэлтэ гаргашануудта саг үргэлжэ мүнгэ һомолхо арга олгогдоһон байна.

Гэбэшье бюджедые үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжонууд бүрин гүйсэдөөр ашаглагдаагүй. Юундэб гэхэдэ, үйлэдбэриин хэмжээ ехэдхэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, бюджедтэ орохо нөөсэлэлгэ болон түлбэринүүдые түлэхэ талаар зарим предприятинууд болон ажахын эмхинүүд даабаряа гүйсүүлээгүй байна.

БУРЯАДАЙ АССР-эй 1964—1965 ОНУУДТАХИ ГҮРЭНЭЙ БЮДЖЕТ

Буряадай АССР-эй гүрэнэй бюджедэй проект хадаа түсэбтэ долоон жэлэй 1964—1965 онуудта бэелүүлэгдэхээр табигдаа юм.

Тэрээнэй олзо болон гаргашань 1964 ондо 60 миллион 272 мянган түхэриг байхаар хараалагдана. Энэнь 1963 оной түсэбтэ орходоо 3,3 процентээр дээшээ байна. 1965 ондо 64 миллион 357 мянган түхэриг. болохо. Энэнь 1964 оной түсэбэй проектдэ орходоо 6,8 процентээр ехэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГҮРЭНЭЙ БЮДЖЕДЭЙ ОЛЗО ДОХОД

Гүрэнэй болон кооперативна предприятинуудһаа ороһон олзо доход 1964 ондо 45 миллион 646 мянган түхэриг байха.

Арадай ажахыда мүнгэ зөөри нөөсэлэн суглуулгын ехэнхи хубинь гүрэнэй бюджедэй олзоборилгоһоо ороно. Тус мүнгэн Буряадай АССР-эй бюджедтэ 1964 ондо 8 миллион 167 мянган түхэригөөр орохо гэхэ гү, али 1963 онойхидо орходоо 45,2 процентээр ехэ байха.

1964 ондо Буряадай АССР дотор эрьесэһээ орохо налогой хэмжээ 106 миллион түхэригөөр хараалагдана гэхэ гү, али 1963 онойхиһоо 10,2 процентээр ехэ байха юм. Энэмнай саашадаа эд бараа элбэг ехээр үйлэдбэрилдэг, наймаалдаг болохо байһаниие элирхэйлнэ.

Эрьесэһээ орохо налогой 1963 оной түсэб республика доторнай үлүүлэн дүүргэгдээ. Гэбэшье Зүүн Сибириин совнархозой предприятинууд болон худалдаа наймаанай министерствын зарим баазанууд дурсагдаһан түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

Худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ ехэхэн эд бараан наймаа болоогүй. Энэ илангаяа Буркоопсоюзай системын эмхинүүдтэ хабаатай. Тэндэ 1963 оной октябриин 1-нэй байдалаар аяар 7 миллион 600 мянган түхэригэй эд бараан наймаа болонгүй үлөө бшуу.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГҮРЭНЭЙ БЮДЖЕДЭЙ ГАРГАША

Буряадай АССР-эй гүрэнэй бюджедэй гаргашын юрэнхы хэмжээн 1964 ондо 60 миллион 272 мянган түхэриг, 1965 ондо 64 миллион 357 мянган түхэриг байхаар хараалагдана. Бюджедэй бүхы ресурснуудай 95,5 гаран процентнь арадай ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ, манай республикын хүн зоной ажана болон культурна эрилтые хангалгада зорюулагдаха юм.

АРАДАЙ АЖАХЫДА МҮНГЭ ҺОМОЛОЛГО

1964 ондо республикын арадай ажахыда 15 миллион 755 мянган түхэриг һомологдохо юм. Тэрэ тоодо бюджедһээ 9 миллион 292 мянган түхэриг орохо. Нютагай предприятинуудые үргэдхэлгэдэ, үйлэдбэриие оньһожоруулгада болон автоматизацилгада, шэнэ техникэ нэбтэрүүлгэдэ ехэхэн мүнгэ зөөри гаргашалагдаха. Тодорхойлбол, тус хэрэгтэ мүнөө жэлдэ 872 мянган түхэриг һомологдохо. Энэнь 1963 онойхидо орходоо 31 процентээр ехэ.

Байрын гэрнүүдые барилгада гүрэмнай жэлһээ жэлдэ ехэ материальна болон мүнгэн зөөри гаргашална. Ерэхэ хоёр жэлдэшье байрын гэрнүүдые барилгада ехэхэн мүнгэ зөөри хараалагдаба.

Гэхэтэй хамта ажаһуудалай фондые, гэр байрануудые һайнаар ашаглаха тушаа ехэхэн анхарал хандуулагдана. 1964 он дотор гэр байрануудай капитальна заһабарилгада аяар 840 мянган түхэриг гаргашалагдаха юм. Тэрэшэлэн городуудые, хүдэлмэришэнэй тосхонуудые болон аймагай түбэй тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ мүн лэ горитойхон мүнгэ зөөри хараалагдаба. Жэшээлхэдэ, 1964—1965 онуудта 2 миллион 800 мянган түхэриг гаргашалагдаха.

Гээгдэнги колхоз болон совхозуудай экономикые һайжаруулха талаар мүн лэ горитой хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ.

Хүдөө ажахыда Буряадай АССР-эй бюджет соо хараалагдаһанай ёһоор 1964 он дотор 2 миллион түхэриг гаргашалагдаха юм. Тэрэ тоодо бюджетһээ 1 миллион 921 мянган түхэриг һомологдохо. Энэнь 1963 онойхидо орходоо 19,2 процентээр ехэ.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй зааһанай ёһоор мелиоративна хүдэлмэридэ гаргашалагдаха мүнгэн улам ехэ болохо. Уһалууриин системэнүүдые ашаглалгада болон нуга газарай мелиоративна хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ республикын бюджедһээ 1964 оной турша дотор 496 мянган түхэриг, 1965 ондо 527 мянган түхэриг хараалагдаба. Гадна 1964—1965 онуудта уһалууриин системэнүүдые барилгада РСФСР-эй бюджедһээ 2 миллион 797 түхэриг гаргашалхаар хараалагдана.

Совхозуудые саашадань хүгжөөлгэдэ мүн лэ ехэ мүнгэ зөөри хэрэглэгдэхэ. Гансахан лэ капитальна һомололгонуудта РСФСР-эй бюджедһээ 1964 ондо 14 миллион 136 мянган түхэриг гаргашалагдаха гэхэ гү, али энэнь 1963 онойхиһоо 26,9 процентээр ехэ байна. Тэрэшэлэн гол һүрэг малые үсхэбэрилгэдэ 8 миллион 145 мянган түхэриг түсэблэгдэнэ.

Колхозуудай экономикые бэхижүүлхэ тушаа манай гүрэн саг үргэлжын анхарал хандуулдаг, тэдээндэ материально-техническэ болон мүнгэ зөөриншье талаар саг үргэлжын туһаламжа үзүүлдэг. 1963 оной турша дотор республикын колхозуудта гүрэнэй банкһаа удаан болон түргэн болзороор 4,5 миллион түхэригэй мүнгэн уриһаар үгтөө юм. 1964 ондо колхозуудтахи капитальна барилгада болон гол зэбсэг хэрэгсэлнү[...] худалдан абалгада удаан боло[...] 4,5 миллион түхэриг үгтэхэ[...]

Олохон колхозуудай ни[...] ажахы урган хүгжөө, газара[...] лон техникээ ашаглалга һа[...] раа, продукцишье ехээр аб[...] болоо. Иигэжэ үйлэдбэриин [...] хатай, хүдөө ажахын продукт[...] дые худалдан абалгын үнэ са[...] дээшэлһэнтэй хамта колхозу[...] мүнгэн олзо нилээд дээш[...] 1963 оной 9 һарын турша [...] 1962 оной тэрэ үеынхидэ орх[...] колхозуудай мүнгэн олзо 1 [...] лион 655 мянган түхэригөөр [...] гаа.

СОЦИАЛЬНО-КУЛЬТУРНА ХЭМЖЭЭНҮҮДЭЙ ГАРГАШАНУ[...]

Социально-культурна хэм[...] нүүдые бэелүүлгэдэ 1964 [...] турша дотор 48 миллион 266 [...] ган түхэриг гаргашалагдаха. [...] Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо [...] миллион 472 түхэригөөр [...] 1965 ондо 1964 онойхидо о[...] доо 3 миллион 444 мянган т[...] риг үлүү ехээр һомологдохо.

Арадай гэгээрэлдэ, кадрну[...] бэлэдхэлгэдэ, соёл культурын [...] рэгтэ 29 миллион 872 мянган [...] хэриг хараалагдахань. Тэрээнэй [...] миллион 592 мянган түхэриг [...] имагтал арадай гэгээрэлэй хэр[...] гаргашалагдаха.

Культурын болон искусст[...] хэмжээ ябуулгануудые бэелүү[...] дэ 1964 он дотор 1 миллион [...] мянган түхэриг, 1965 ондо 1 [...] лион 628 мянган түхэриг һо[...] логдохо. Тиихэдээ культурын [...] хи зургаанууд олошорхо юм.

Тэрэшэлэн элүүрые хамга[...] хэрэгтэ 1964 ондо 16 миллион [...] мянган түхэриг, 1965 ондо [...] миллион 442 мянган түхэриг [...] мологдохо юм.

Мүнөө жэл социальна тэдх[...] жэдэ 1 миллион 677 мянган тү[...] риг (1963 онойхидо орходоо [...] мянган түхэригөөр ехэ). 1965 [...] до 1 миллион 759 мянган түхэ[...] хараалагдахань.

Зүгөөр бүхы дурсагдаһан мү[...] зөөриеэ гамтай зохидоор гаргаш[...] ха тушаа Гэгээрэлэй, культур[...] элүүрые хамгаалгын болон [...] циальна тэдхэмжын министерст[...] нүүд, тэрэшэлэн ажалшадай д[...] тадуудай нютагай Соведүүдэй [...] сэдкомууд онсо анхарал ханд[...] ха ёһотой.

АЛБАН ЗАХИРГААНУУДАЙ ГАРГАШАНУУД

Гүрэнэй управлениин орга[...] дай хэрэглэмжэдэ 1964 ондо [...] миллион 435 мянган түхэриг [...] гашалагдаха гэхэ гү, али эн[...] нёдондо жэлэйхиһээ 49 мянган [...] хэригөөр бага байха юм.

Предприяти, эмхи зургаан б[...] организацинуудай аппарадые [...] мор болгохо, тэдээнэй гаргашые [...] гадхаха талаар Буряадай АССР [...] Министрнүүдэй Совет 1963 [...] турша дотор зарим тэды хүдэлм[...] ябуулһан байна.

Албан захиргаанай эмхиин [...] гашануудые саашадань доошол[...] ха тушаа министерствэнүүд, [...] домствэнүүд, эмхи зургаанууд [...] лон организацинууд онсо анха[...] уялгатай.

АЙМАГУУДАЙ, РАЙОНУУДАЙ БОЛОН ГОРОДУУДАЙ БЮДЖЕДҮҮД

Ерэхэ хоёр жэлдэ аймагай р[...] нуудай болон городуудай бюд[...] улам саашадаа хүгжэхэ юм. Тэ[...] нэй бүхы хэмжээ 1964 ондо [...] миллион 25 мянган түхэриг [...] гү, али 1963 онойхиһоо 5,6 [...] центээр ехэ байхаар, 1965 о[...] 52 миллион 499 мянган түхэри[...] хараалагдана.

Зүүн Сибириин совнархозой БурАССР-тэхи промышленностиие хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай

(Зүүн Сибириин экономическа районой совнархозой түрүүлэгшын орлогшо, депутат Н. Б. ПИВОВАРОВАЙ элидхэлһээ)

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1962 оной) Пленумэй болоһонһоо хойшо промышленностиие хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ нилээд ехэ хубилалтануудай болоһон, хэнэйшье мэдэһээр, анха байһан Эрхүүгэй, Буряадай, Шэтын совнархозуудай бааза дээрэ Зүүн Сибириин томохон экономическа район байгуулагдаа һааб даа.

Энэмнай ехэ аша туһатай байгаа. Промышленностиимнай бүхы һалбаринууд жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар бэелүүлээ. Зүүн Сибириин совнархоз түсэбтэ долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбые долоон хоногоор урид дүүргээ. Тиихэдээ валовой продукци гаргалгаяа 102,6 процент дүүргээ.

Промышленна үйлэдбэриин хэмжээ гансахан жэлэй турша дотор 9 процентээр ургаа, тэрэ тоодо хүндэ индустриин һалбаринууд илангаяа ехээр хүгжөө: машина бүтээлгэ—15 процентээр, нефтехими—28, металлурги — 50 процентээр.

Эхэ орондоо түсэбһөө гадуур 20 мянган тонно цемент, 76 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал, 800 мянга гаран тонно шулуун нүүрһэ, 400 мянга гаран кубометр модо болон бусад продукцинуудые үйлэдбэрилхэбди.

Ажалаймнай бүтээсын жэлэй түсэб 102 процент дүүргэгдээ. Тэрээнэй ургалта 1962 онойхидо орходоо 7,7 процент болоо.

Манай республикыншье ажалшадай хубита нилээд ехэ гээшэ. БурАССР-эй промышленность хадаа валовой продукци үгэхэ жэлэйнгээ түсэбые 102,5 процент дүүргээ. (Эндэ гансал Зүүн Сибириин совнархоздо ородог предприятинууд тухай хэлэгдэнэ). 1962 онойхидо орходоо валовой продукциин ургалта 10,9 процент болоо.

Түсэбһөө гадуур 6,6 миллион түхэригэй продукци абтаа.

Түсэбһөө үлүүлэн ехэ шулуун нүүрһэн, цемент, сонхын шэл, шпал, стандартна гэр бариха комплектнүүд нилээд ехээр гаргагдаа.

Культурно-ажаһуудалай хэрэгсэлэй болон бусадшье хэрэглэмжын эд бараан е[...] абтаа. Мяханай консервэшье ехээр хэгдээ.

Имагтал үйлэдбэриин хүсэнүүдые һайнаар ашаглаһанай, шэнэ техникэ нэбтэрүүлһэнэй, технологи нарижуулһанай аша туһаар гол шухала продукцинуудые үйлэдбэрилгэ ургаһан байна.

Республикын олохон предприятинууд һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Тэрэ тоодо Зэдын вольфрамо-молибденэй комбинадые, Цининканай уурхайн управлениие, «Татарска ключ» гэжэ карьерые, Улаан-Үдын шэлэй заводые, Галуута Нуурай шахтоуправлениие, Тимлюгэй цемент-шиферэй заводые, нарин сэмбын фабрикые, «Электромашина» заводые магтамаар.

Республикын предприятинуудта коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө мүрысөөн улам үргэдэнэ. Тус мүрысөөндэ 32 мянган хүн хабаадалсана. Тэрэшэлэн дурсагдаһан хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө 20 предприятинууд, 258 цехүүд, 1375 бригаданууд тэмсэнэ.

Промышленна предприятинуудта уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод ехэ юумэ хээ. Тиимэшүүлэй тоо мүнөө үедэ 3049 хүн болоно. Тэдэнэй оруулһан 4 мянга тухай дурадхалнуудһаа 3119-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 1649 мянган түхэригэй олзо ороо.

Гэбэшье совнархозой мэдэлэй промышленностиин ажал хүдэлмэридэ ехэхэн дутуу дунданууд бии. Зарим предприятинууд жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй. (Ардасанай леспромхоз, Клюевскэ модоной завод, Татауровска барилгын материалнуудай комбинат гэхэ мэтэнүүд). Тэрэшэлэн заримууд ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб дүүргээгүй.

Бии байгаа дутагдалнуудаа усадхахын тула предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд шиидхэхы хэмжээ абаха ушартай.

Мүн олохон предприятинууд капитальна барилга хэхэ түсэбөө дүүргээгүй. Илангаяа ноохо сэбэрлэн болбосоруулха Улаан-Үдын фабрикые барилга ехээр унжагайраа. Тэндэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин жэлэй түсэб оройдоо 55,5 процентээр дүүргэгдээ. Ехэ удааржа, арайхан гэжэ ноябрь һарын эсэс багаар, ехэ дутагдалтайгаар дурсагдаһан фабрика ашаглалгада үгтөө юм. Түрүүшынь гурбан агрегадые удааруулжа табиһанай эсэстэ валовой продукци гаргаха, ноохо угааха түсэбынь дүүргэгдээгүй.

Мүн бусадшье барилгануудта хараалагдаһан мүнгэ зөөри хүсэд гаргашалагдаагүй.

1964—1965 оной түсэбэй ёһоор промышленностиин бүхы һалбаринууд саашадаа хүгжөөгдэхэ, промышленна продукци гаргалга нилээд дээшэлхэ, ажахын бүхы һалбаринуудай техническэ хэмжээншье ургаха, мүнгэ һомололгошье ехэ болохо, ажалай бүтээсэ саашадаа дээшэлхэ, гаргаһан продукциин үнэ сэн хямдарха, тэрээнэй үндэһөөр арад түмэнэй ажана байдал улам һайжарха байна.

Буряадай АССР-тэ Зүүн Сибириин совнархозой мэдэлдэ байгаа предприятинуудай гаргадаг валовой продукци хоёр жэлэй турша дотор 17,4 процентээр ургаха юм.

1964 ондо промышленна үйлэдбэриин юрэнхы хэмжээ 1963 онойхидо орходоо 7,1 процентээр дээшэлхэ.

Тэрэшэлэн үргэн хэрэгсэлэй эд бараа хэрэглэхэ талаар ажалшадай эрилтые һайнаар хангахын тула хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин үйлэдбэри нилээд үргэдхэгдэхэ, культурно-ажаһуудалай хэрэглэмжын эд бараан, жэшээнь, угаалгын машина, мебель, гутал, дотор хубсаһанай трикотаж гэхэ мэтэ ехээр гаргагдаха.

Капитальна һомололгошье ургаха. Гансахан промышленна барилгада 1964 ондо нёдондо жэлэй жэшээгээр 1,5 миллион тухай түхэриг үлүү гаргашалагдахаар хараалагдана. Энэнь 1965 ондо бүри ехэ болохо юм. Гадна ой модоной, целлюлозо-саарһанай, модо болбосоруулгын промышленность саашадаа хүгжөөгдэхэ.

Мүн үйлэдбэриин шэнэ хүсэн[...] ашаглалгада оруулагдаха.

Урдаа табигдаһан зорилгонуу[...] амжалтатайгаар шиидхэхын т[...] шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ түсэб [...] лүүлэгдэхэ болоно.

1964—1965 онуудта бар хүсэ[...] ажал улам үсөөлэгдэхэ, автомат[...] ци болон поточно лининүүд нэ[...] рүүлэгдэхэ, үйлэдбэриин процесс[...] саашадаа оньһожоруулагдаха, ав[...] матизацилагдаха байна.

1964 ондо промышленностяар [...] лон барилгаар арадай ажахын т[...] бые дүүргэхын тула совнархо[...] промышленна предприятинуудай [...] дэлмэрилэгшэдэй урда ехэхэн зор[...] гонууд табигдана. Тиихэдээ ш[...] техникэ болон түрүү технологи н[...] тэрүүлһэнэй ашэ үндэһэн дээрэ [...] лэдбэриие саашадань хурдан тү[...] нөөр хүгжөөхын, продукциин ша[...] һайжаруулхын тула доторойнгоо [...] га боломжонуудые гүйсэдөөр [...] рүүлжэ ашаглаха, үйлэдбэриин [...] байгаа хүсэнүүдые шадамараар [...] рэглэхэ, бүхы ресурснуудаа гам[...] гаар гаргашалха, түсэбөө заата[...] дүүргэхэ ёһотой болоно.

Дурсагдаһан ээлжээтэ зорилго[...] даа бэелүүлхэ хэрэгтэ республи[...] промышленна предприятинуудай [...] дэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэй шу[...] гыгаар оролсожо эхилһэн тү[...] элидхэлшэ үгынгөө түгэсхэлдэ о[...] лон тэмдэглээ.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной январиин 22.

Буряадай АССР-эй зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси

САШАНХИ ДЭБЖЭЛТЫН АША ТУҺАДА

Сесси дээрэ депутадуудай хэлэһэн үгэнүүдһээ

Ажахыгаа хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ

епутат **ЕЛАНОВ С. О.** (Баргаай һунгуулиин округ):
епутадууд Егорова, Ендонов гэгэй элидхэл шагнаад байхада, проиленна болон хүдөө ажахын проди үйлэдбэрилхэ бүгэдэ арадай ттэ Буряад ороной ажалшадай хубитаяа оруулһаниинь элирнэ. анай холын Баргажанай ажалгүрэндэ таряа худалдаха уял болзорһоонь урид үлүүлэн ргээ һэн. Тэрэшэлэн хартаабха, шоор түсэбөө үлүүлээ. Ниитын да урда жэлнүүдэйхидэ орходоо уб̆һэ тэжээлшье бэлдэгдээ һэн. аймнай ашаг шэмэшье дээшэлээ.

айоной нютагай промышленность эйнгээ түсэб 101,0 процент ргээ. Худалдаа наймаанай эмхид эд бараанайнгаа эрьесын даан бэелүүлээ. Бюджеднай органшынгаашье талаар гүйсүүлээ.

рэхэ хоёр жэлдэ ороохо таряа процент, мяха — 55 процент, — 20 процент, ноохо — 11 про-, үндэгэ — 14 процент ехээр лдэбэрилдэг болохобди.

нание бэелүүлхын тула ажахы амнай ехэ арга боломжотой.

үгөөр газараймнай хүрьһэн ехээр эжэ, һаад түбэг тохёолдуулна. ентэй тэмсэхэ хэрэгтэмнай туһалнь хүдөө ажахын продуктнуудые ка. бэлэдхэхэ министерство болон льхозтехникэ» нэгэдэлые гүйха набди.

аргажанда электростанци балха тухай республикын правиьствын шиидхэбэриис манай лшад ехэ хүхюу баяртайгаар ба.

Орэдөө мүнөө жэлдэ арадайнгаа лые хүгжөөхэ хэрэгтэ хамаг хүшададалаа элсүүлхэбди.

ЛАСОВ С. И.—Буряадай АССРдеэ хоолой зүйлнүүдэй промышностиин министр:

— Республикын эдеэ хоолой эд бараанай промышленностиин министерствын харьяата эмхи зургаанууд 1963 он соо яһала муу бэшээр хүдэлжэ гараа. Бүхы 18 предприятинуудай валовой продукци гаргалгаар жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ, үшөө гадуур 800 мянган түхэригэй юумэ үйлэдбэрилөө. Энэмнай бүхы коллективүүдэй ехэ оролдолгын аша үрэ болоно. Гээгдэнги нэгэшье предприятигүй хаям бибди.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө бүхы министерствээрээ 104,6 процент дүүргээбди. Предприяти бүхэмнай энэ талаараа ехэ һайн гараа.

Продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха даалгабаряа мүн лэ бүхы предприятинуудай дүүргээ. Тэрээнэй ашаар нэмэлтэ 160 мянган түхэриг сэбэр олзо ороо юм. Бюджедтэеэ сүм тоосонхойбди. Наймаанай эмхинүүдтэ түсэбһөө гадуур ехэ продукци үгөөбди.

1963 он дотор манай министерствын предприятинуудта уралан нарижуулгын 120 гаран һанамжалууд орожо, тэдээнэй олонхинь ажахыда нэбтэрүүлэгдэһэн, 61,8 мянган түхэригэй олзо ороһон байна.

Коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө 660 хүн, хоёр предприятимнай тэмсэнэ. 429 хүдэлмэришэднай коммунис ажалай ударнигууд юм. Мүн тиимэ нэрэ зэргэ 13 бригадада, 1 цехтэ олгогдонхой. Үнгэрөөшэ жэлэй турша капитальна барилга нилээд хэгдээ.

Гэбэшье юрэнхы дээрээ барилгымнай хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии.

Саашадаа предприятинуудаймнай хүтэлбэрилэгшэд болон фабзавкомууд үйлэдбэриингөө түсэб һайн шанартайгаар үлүүлэн дүүргэхын зорилгоор хүдэлмэришэдэйнгөө дунда социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ юм. Баһа предприяти бүхэнэй ажал хүдэлмэриие саг үргэлжэ хинан шалгажа байхабди. Тиихэдээ голодоһо гаргагшадтай хатуу шангаар тэмсэхэбди.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сессиин болоожо байһан зал соо. И. ОСЕТРОВОЙ фото.

Элүүрые хамгаалга—бүгэдын хэрэг

ПЕТУШИНОВ М. О. — Буряадай АССР-эй элүүрые хамгаалха министр:

— Эмнэлгын хэрэг гээшэ мэргэжэлтэдһээ ехээр дулдыдана хаям даа. Теэд врачнууд, фельдшернүүднай үшөөл олон дутана. 1500 хүнэй орондо 893 хүн хүдэлнэ. Тиигээд энэ хүдэлжэ байгаашаднай һэлгэжэл байдаг.

Эмнэлгын мэргэжэлтэдээр хүсэд хангагданги болохын тула багшанарай институдай бааза дээрэ медицинын факультедэй университет нээгээ һаамнай яаха юм.

Дунда мэргэжэлтэднай баһал дутана. Тиимэһээ тэдэнэр угаа хүшэр хүндэ байдалда орохо баатай болодог. Жэшээнь, Зэдын аймагай Бургалтайн участково больницын медсестра таһалгаряагүйгөөр аяар гурбан сүүдхэ дежурилээ бшуу.

Дунда мэргэжэлтэдые олошоруулха тушаа хэмжээнүүдые яһала абажа байнабди. Училищинуудта бүри олон хүнүүд орохо болоо. Хяагтын медучилищи дахинаа нээгдэхэнь.

Мэргэжэлтэдээ бэлэдхэхэ, хүмүүжүүлхэ тушаа анхаралаа табинабди. Хүдөөгэй ажалшадые һайнаар хангадаг болохын, хүдөө ажахын продуктнуудай шанар һайжаруулхын зорилгоор Бэшүүр тосхондо байгша оной декабрь һара соо аймагай больницануудай ахалагша врачнуудай республиканска зүблөөн болоо юм. Тиихэдээ ахалагша врачнууд больницын хүдэлмэритэй танилсаһан, колхоз болон совхозуудай һүнэй-товарна фермэнүүдые үзэһэн байна. Охин Булагай совхозойхид эмнэлгын хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг, участково больницадаа шэнэ гэр гаргажа үгөө, тэндэнь 50 оро табиха арга олгогдоо. Совхозынь «Волга» гэжэ санитарна автомашина абаа. Иимээр хандажа байхадань, врачнуудынь ехэ дуратайгаар хүдэлдэг.

Жэжэ больницануудые томодхохо тухай асуудалые Мухар-Шэбэрэй аймгүйсэдком (түрүүлэгшэнь нүхэр Крылова К. С.) тон зүбөөр шиидхэһэн байна. Энээнээ урид гүйсэдком дээрээ, һүүлээрнь колхоз, совхозуудта зүбшэн хэлсүүлээ, бодото шиидхэбэри гаргуулаа. Мүнөө үедэ Подлопатки тосхондо 35 хүнэй эмнүүлхэ больницын нэгэдэхи гэрынь баригдажа дүүргэгдэжэ байна, хоёрдохинь зундаа бодхоогдохо. «Победа» колхозойхид гэрэйнгээ ханын модо бэлэдхээд, нарин дарханай хүдэлмэри хэжэ байнхай.

Тэрэшэлэн Хориин аймагай «Победа», «Коммунизм», «Дружба» колхозууд хамтаржа, 50 хүнэй һууритай, колхоз хоорондын больница барюулха гэжэ шиидэбэ. Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Сибиряк» колхозууд томо больница барюулхань.

Теэд больницануудые томодхохо хэрэгэй тон шухала байһаниие зарим нютаг газарнуудта ёһоор ойлгоогүй баримтанууд үзэгдэнэ. Жэшээнь, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй огто зүбшэн хэлсээгүй аад лэ, Зэдын хүтэлбэрилэгшэд больницануудые томодхохо хэрэгые буруушаажа бэшээ юм. Теэд Енхорой, Михайловкын, Дэрэстэйн болон Зэдын участково больницануудые абажа үзыт даа: оройдоо 5—10 хүнэй багтаамжатай. Гэр байрань ехэ таарамжагүй, хуушарһан, муудаһан. Досоонь ямаршье аппаратура тодхохо, кабинет эмхидхэхэ аргагүй. Иимэ газарта эмнүүлһэнэй аша туһа юун байлтайб даа.

Мүнөө жэлдэ республика дотор хэдэн томо больница, поликлиникэнүүд нээгдэхэ юм. Жэшээнь, физкультурнигуудта врачебно-физкультурна диспансер эмхидхэгдэхэнь, Петропавловка, Хори тосхонуудта түргэн туһаламжын болон шуһа үгэдэг отделенинүүд тогтоогдохонь.

Эмнэлгын эмхи зургаанууд мүнөөнэй аппаратура хэрэгсэлээр һайса хангагдаха, санитарна транспорт нэмэжэ абтаха.

Хүдөөдэ элүүрые хамгаалга һайжаруулха зорилготойгоор Зэдын болон Баргажанай аймагуудта нэгэдэмэл экспедицинүүд гаража, бүхы һуурин нютагуудаар ябаха юм.

Мүнөө үедэ республикын эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэд уушханай ханяадантай тэмсэхэ уласхоорондын үдэрые үнгэргэлгэдэ бэлэдхэжэ байна. Энээндэ мүн олон ажалшаднайшье эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Депутат **Е. К. МИРОШНИЧЕНКО** (Сэлэнгын һунгуулиин округ, Прибайкальска район) үгэ хэлэхэдээ арадай ажахын партийна хүтэлбэриие нарижуулан хубилгаха тушаа КПСС-эй ЦК-гай шиидхэбэриин тон саг болзор соогоо гараһан тухай, ехэ аша үрэтэй байһан тухай абаһаар лэ баяртайгаар мэдүүлбэ.

— Энээнэй бодото үрэ юун бэ гэхэдэ, манай районой промышленна предприятинууд үйлэдбэриингөө программые болзорһоонь урид, декабриин 26-да дүүргэһэн байна,— гэбэ. Удаань Каменск тосхондо байгша оной турша дотор тусхай больница барюулха, энэ хэрэгтэ мүнгэ һомолхо тухай гүйлтаяа мэдүүлбэ. Тэрэшэлэн Бабушкин городто бии байгаа городской ба түмэр замшадай больницануудые нэгэдүүлхэ тухай асуудал табиба. Энээнэй аша туһаар гүрэнэй зөөришье алмагдаха, мэргэжэлтэдшье һайнаар хэрэглэгдэхэ байна. Гадна Турка тосхондохи больницын хуушарһан, муудаһан тухай, энээн тушаа ажалшадай зүгһөө гомдол бэшэгүүдэй олоор ородог тухай хэлэбэ.

Тэрэшэлэн Селенгинск тосхондо больница, хилээмэнэй завод, һургуули болон бусад барилганууд ехээр удаарна гээд шүүмжэлээ.

Удаань депутат **Ю. А. ВИЗАНТИЙСКИЙ** (Толтойн һунгуулиин округ, Түнхэнэй аймаг) трибунада гараба.

— Сессиин үзэмжэдэ табигдаһан арадай ажахын түсэбэй болон гүрэнэй бюджедэй проектнүүд манай республикын ажахын болон культурын уг зорилгонуудые шиидхэлгэдэ сүм харюусаха байна. Гэбэшье зарим шиидхэгдээгүй асуудалнуудые энэдэ табиха хүсэлтэйб. Манай аймагта шэнэ һургуули, больница, соёл культурын эмхи гэхэ мэтэнүүд тон үсөөнөөр баригдана. Бии байгаа барилгануудшье хуушаржа, тэдэниие заһабарилгада жэл бүри ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдана. Жэшээнь, нёдондо жэлдэ гансахан лэ һургуулинуудые заһабарилгада аяар 94 мянган түхэриг гаргашалаабди,— гэжэ нүхэр Византийский тэмдэглэбэ. Тиигээд «Нилова Пустынь» гэжэ мэдээжэ аршаан тухай онсо тогтобо. Тэндэ зунай сагта 1300 хүрэтэр хүн зон ерэжэ эмнүүлнэ. Гэбэшье байра байдалынь тон багадана. Унталгын гэр оройдоо табин хүнэй, столовонь миин 25 хүнэй һууритай.

Дурсагдаһан аршааниие һайнаар ашаглаха хэмжээнүүд тухай Министрнүүдэй Соведэй тогтоол гараһан байгаа. Тиигэбэшье тус тогтоол огто бэелүүлэгдэнэгүй,— гэжэ нүхэр Византийский шүүмжэлбэ.

Бюджедээ түрүүшын һараһаа дүүргэхэ

Депутат АНОХИНА Н. А. (Твороо һунгуулиин округ, Кабан аймаг):

— 1964—1965 ондо дүүргэгдэ хараалагдаһан арадай ажахын б болон гүрэнэй бюджет саа а коммунизм тээшэ ехэ алхам байһыемнай гэршэлэн харуул Республикын үйлэдбэриин хүүд урган һалбаржа, ажалшадай ажана байдалай хэмжээн дээ хэ байна.

игээд лэ өөрынгөө һунгагшадай наһөө хэдэн гүйлтануудые эндэ ховно Соведэй ендэр дээрэһээ үлхэ хүсэлтэйб.

элэй үни эхилшэһэн хойно миерствэнүүд аймагай бюджедые илгаха тухай ходо дурадхажа аг. Энэнь нютагай Соведэй гүйкомтой ямаршье зүбшэл хэнгүй шиидхэгдэшэһэн байдаг.

Олзо доходһоо ороһон мүнгэн лшадай депутадуудай аймагай едэй гүйсэдхэхэ комитедэй мэ улэдэг бэшэ юм гү. Теэд ёһо журам ходоодоо хазагайруу дана. Жэшээнь, 1963 оной түшын хахадта аймгүйсэдкомой ршье зүбшэлгүйгөөр Кабанскын агай бюджедһээ 40,0 мянган түиг абташаһан байгаа юм. Баһа ай эсэс дээрэ финансын министерство 68,0 мянган түхэригымнай өө мэдээд татажа абашоо һэн. он дээрэһээ ажал хүдэлидэмнай ехэхэн бэрхэшээлнүүд болдоо.

Саашадаа бюджетнэ журамые эжэ бүдүүлигээр эбдэхын орондо, нсын министерствынхид бюдже ёһо журам сахилтые өөһэдөө н нангинаар шалгадаг болог лэ.

епутат **КОЖЕВНИКОВ М. А.** -Куналейн һунгуулиин округ, н-Үдын аймаг).

— 1963 он илангаяа һайн жэл аа. Арадаймнай ажахын түсэб алтатайгаар дүүргэгдээ, хүдөө ымнай хүдэлмэрилэгшэд шуы бэрхээр хүдэлөө, таряа талые гүрэндөө ехээр тушаагаабди. нисымнай талмай нилээд үргэддөө.

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управиин Ленинэй нэрэмжэтэ колхошуудай хубита юун байгааб эдэ, эдэнэр бүхы управлени соо түрүүлжэ гүрэндэ таряа тушаа түсэбөө дүүргэһэн байна. Олзо однай 1962 онойхидо орходоо хо дахин дээшэлээ.

Тиигээд арадайнгаа ажахые саа нь хүгжөөхэ, бюджет баталха ай асуудал энэ сесси дээрэ зүб халсалга хадаа ехэл зүрхэ сэдь хүдэлгэмөөр байна. Юуб гэхэдэ, хэлсэгдэжэ байгаа түсэбөө дүүрдээ улам хүсэтэй, улам баян эхо байнабди. Түсэб хоёр жэлээр зүб табитдаа. Энэмнай түсэблэл наринжан һайжаржа байһанай нэ болоожо үгэхэһөө гадна, оло тын зүгһөө ехэтэ һайшаагдана. едприятинуудта түрүү техникэ, нологишье нэбтэрүүлхэдэ, шэнэ одукци гаргахада угаа зохис эрхэ байдал олгогдоно.

Түсэб бюджет хоёрнай КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ сүм харюусаха байна.

Бүхы экономикомнай техническэ талаараа хурдан түргэнөөр хүгжэхэ, эдеэ хоол **эд бараа элбэг дэлбэг болгохо хэрэгые хангаха байна.**

Эндэ зүгөөр хэдэн ажаглалтануудые хэхэ, дурадхалнуудые оруулха байнаб. **Юуб гэхэдэ, Буряадай АССР-эй** Гэгээрэлэй **министерство һургуулинуудые барилга муугаар эрхилнэ, манай үйлэдбэриин управлениин колхоз болон совхозуудай экономикые муу мэдэнэ.**

Соёлой мэргэжэлтэд манай нютагта үгы юм. Тэдээнэй олонхинь городто үлэнэ гээшэ ха. Манай управлени дотор уран һайханай бүлгэм яһала хүгжэнхэй. Шэмэшэгүүдэй ехэ хоортойбди. Теэд үнэн дээрээ тэрэниие**мнай хэншье ёһоор хүтэлбэрилнэгүй, мэргэжэлтэдгүйбди.** Хүн зонойнгоо оюун мэдэрэлэй эрилтые хангаха тушаа анхаралаа табиха ёһотойбди.

Энээн тухай культурын министерствынхид бодожо үзэг лэ.

Һургуулинууд тушаа онсо анхарха

Депутат **ДУГАРОВ С. Г.** —Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр:

—Нэн түрүүн бүгэдэ ниитын һуралсал тухай тоттожо хэлэхэ байнаб.

Баунтын, Хориин, Прибайкалиин, Гусиноозерскын болон бусад районуудай һургуулинууд бүгэдэ ниитын һуралсал тухай хуулиие яһала амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозойхидой үүсхэл илангаяа һайшаалтай. Тэндэ һүүлшын жэлнүүдэй турша дотор 7 һургуули, Хушуун Үзүүрэй найман жэлэй һургуулиин дэргэдэ шэнэ интернат нээгдэһэн байна. Энэмнай һургуулинуудай материальна түшэг тулгууриие һайжаруулха, бүгэдэ ниитын һуралсалые бодотоор бэелүүлхэ эрмэлзэл оролдолгын бодото гэршэ болоно ха юм даа.

Үгышье һаа, Байгалай леспромхозые абажа үзэгты. Тэндэхи һургуулиин гэр байрануудые заһабарилгада 10 мянган түхэриг һомолотдоһон, 80 хүнэй һууритай хамтын байра һургуулида үгтэһэн. Леспромхозойхид хэды сүлөөгүйшье һаа, һургуули тушаа анхарал табихаяа мартанагүй ха юм. Энэнь бусад хүтэлбэрилэгшэдтэ үльгэр жэшээ боломоор.

Гэбэшье бүгэдэ ниитын һуралсал бэелүүлгэдэ ехэхэн дутагдалнууд бии. 1964 оной январиин нэгэнэй байдалаар республика дотор хүндэтэ шалтагаангүйгөөр 86 һурагшад һургуулида ябанагүй. Энэ ехэ жэгшүүритэй баримта мүн. Илангаяа Хяагтын, Зэд..., Түнхэнэй аймагуудта, Закаменск городто һургуулиин наһанай үхибүүд бултаараан һуража шадаагүй, арадай гэгээрэлэй таһагай, һургуулиин, сомсоведүүдэй, колхоз, совхозуудай болон промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табигдаагүй.

Энэ дутагдалаа һуралсалай жэлэй хоёрдохи хахадта сүм усадхаха ёһотойбди.

Тэрэшэлэн һураһан класстаа хүүгэдэй хоёрдохи жэлээ үлэхэ баримтанууд илангаяа Загарайн, Хяагтын, Улаан-Үдын хүдөөгэй, Баргажанай аймагуудта болон Закаменск городто үзэгдэнэ. Тэндэхи зарим һургуулинуудта багшанарай ажал хүдэлмэри һулаар эмхидхэгдэнэ. Комсомольско болон пионерскэ эмхинүүд, түрэлхидэй комитедүүд эхэнэрэй соведүүд үүсхэл багатайгаар хүдэлнэ.

Мүн үйлэдбэриин һуралсал бэелүүлхэ хэрэгтэ ехэ дутуу дунданууд тохёолдоно. Жэшээнь, Улаан-Үдэ городтомнай һуралсалай тусхай цех мүнөөшье хүрэтэр байгуулагдаагүй ха юм. Гэбэшье энэниие Зүүн Сибириин совнархозойхид ямаршье түсэбтэ оруулангүй орхижорхёо. Саашадаа һуралсалай цехүүдые болон участогуудые барюулха тушаа совнархозойхид анхаралаа табиха бэзэ гээд найданабди,— гээд нүхэр Дугаров хэлэбэ. Тиигээд үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ, хүүгэдэй саадуудые барилгада бии байһан дутагдалнуудые элирүүлбэ.

Республикын колхозууд хүүгэдэй саг үргэлжын саадуудые нээнэгүй. Олонхи колхозуудта хүүгэдэй нэгэшье саад үгы байһаар. Зарим предприятинууд, ведомствэнүүд болон министерствэнүүд баһал тиимэрхүү байдалтай.

Жэшээнь, Буряадай барилгын, автомобильна транспортын управленинүүд, судна заһабарилгын завод, Улаан-Үдын столовонуудай трест, оёдолой фабрика, трамвайн парк болон бусад эмхинүүд хүүгэдэй саадуудые эмхидхэхэ, һургуулида ороогүй үхибүүдые хүмүүжүүлхэ тушаа анхаралаа һайса табинагүй гээшэ.

Хүүгэдэй саадуудые олошоруулха тушаа нютагай Соведүүд, совнархоз, колхоз болон совхозууд ойрын сагта шиидхэхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай, аргатайшье.

Һургуулинуудые барилга тухай тогтонгүй яажа болохоб. 1963 ондо 5 мянган хүнэй һууритай гэр байрануудые ашаглалгада үгэбшье, түсэбөө дүүргэжэ шадаагүйбди. Энэ шалтагаанинь юун бэ гэхэдэ, манай барилгашад муугаар хүдэлһэн, тэдээнһээ эрилтэ һулаар табиһан байнабди. Зэдын комбинадайхид Зэдэ станцида һургуули барилгые илангаяа ехээр унжагайруулна. Эндэ «Бурятцелинстрой» трестын хүтэлбэрилэгшэд зэмэтэй. Тэрэшэлэн Подлопатки, Хэжэнгэ тосхонуудта барилгын хүдэлмэри удаарна. Хурамхаанай интернат һургуулиин гэр байра шанар муутайгаар баригдаа. Тиигэбэшье барилгашадта шанга эрилтэ табигдаагүй.

Баһа багшанарнай гэр байраар эрхим һайнаар хангагдаа гэхын аргагүй. Тэдэнэй заримууд колхозой гү, али ондоошье эмхи зургаанай, айлайшье гэр байрануудта байрладаг юм.

Багшанарай ажаһуудалай хэрэглэмжые хангаха тушаа зохихо хэмжээ абаха, капитальна һомололгын мүнгөөр тэдээндэ шэнэ гэр байрануудые барижа үгэхэ шухала болоо.

Энэ талаар ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд, колхоз болон совхозуудай, препприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, барилгын управлени ойрын сагта эрид хубилалта түйлаха ёһотой,— гээд нүхэр Дугаров онсолон тэмдэглээ.

Тэрээнэй һүүлээр депутат **А. П. КУДРЯШОВТО** (Доодо-Элхиин һунгуулиин округ) үгэ үгтэбэ.

— Хүдөө һуурин тосхонуудай жэлһээ жэлдэ улам ургана. Тэрээнтэй хамта хүүгэдэйшье тоо олошорно гээшэ аб даа. Гэбэшье һургуулинуудай гэр байра үргэдхэгдэнэгүй. Илангаяа Онохой, Элхи, Ново-Ильинскдэ шэнэ гэр байрануудые барихаар болоо. Энэ хэрэгтэмнай арадай ажахын совет болон республикын Министрнүүдэй Совет туһалха бэзэ гэжэ найданаб. Хэрбээ мүнгэ зөөриин һомологдоод байбал, тэрэниие саг бэлзор соонь гамтай зохидоор гаргашалжа шадахал байхабди.

Тэрэшэлэн ой модоной предприятинуудай дэргэдэ һургуулида ороогүй бага наһанай үхибүүдэй эмхинүүдые олошоруулха шухала болоһон тушаа нүхэр Кудряшов онсо тогтобо. Тиихэдээ имагтал хүүгэдэй саад гү, али яслиин дутамаг дээрэһээ олохон эхэнэрнүүд олониитын аша туһатай ажалда хабаадалсаха аргагүй байна гээд хэлэбэ.

Депутат **Н. Н. ХОРОШИХ** (Партизанска һунгуулиин округ, Мухар-Шэбэрэй аймаг) ендэр дээрэ гаража, ажахынгаа жэлые аймагай ажалшадай ямар амжалтатайгаар дүүргэһэн тухай дэлгэрэнгыгээр мэдээсэбэ. Тиигээд КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй һүүлээр ямар хэмжээнүүдые хараалжа байһан тухайдаа хөөрэбэ. Удаань Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин нютагуудта һургуули барилгын ямараар ябажа байһан тухай хэлэхэдээ, тус хэрэг колхозуудта зарим тэды урагшатайгаар шиидхэгдэбэшье, харин совхозуудта ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоно гэбэ. Юундэб гэхэдэ, һургуули барилгада мүнгэ зөөри һомологлоногүй.

Тэрэшэлэн нүхэр Хороших бага наһанай үхибүүдэй эмхи зургаануудые олошоруулха тон шухала болоһон тухай, энэ хэрэгтэ гэгээрэлэй министерствын зүгһөө анхарал оролдолгын һулаар хандуулагдадаг тухай мэдээсэбэ.

Ажаһуудалай хэрэглэмжые гүйсэдөөр хангаха шухала

Депутат **Х. Г. ЦЫДЕНОВА** (Холтосоной һунгуулиин округ, Закаменск город):

— Үнгэрэгшэ жэлдэ Закаменск городой хүн зон 3000 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байрануудые абаһан байна. Жэлһээ жэлдэ хүн зоноймнай ажаһуудал улам һайжарна. Адагай захыень абаад хараял даа. Город соо столово, ресторан, Зэдэ станцида магазин нээгдээ, Санага, Михайловка тосхонуудта сабхиин, Баян гол, Үлэгшэндэ оёдолой мастерскойнууд эмхидхэгдээ.

Хүн зоной эрилтэ хангаха талаар яһалашье юумэн хэгдээ гээшэ ха. Город болон посёлогуудай хүн зондо гэжэ 5 шэнэ автобус абтанхай, Холтосондо 25 хүнэй аргалуулжа болоомоор больница нээгдээ юм. Хүн зониие ажаһуудалай талаар хангаха комбинат ажалаа яһала һайжаруулаа гэхэдэ болохо байна.

Тиибэшье городой предприятинуудай ажалда дутуу дунданууд үзэгдэһөөр. Энэ комбинадай зарим цехүүд үйлэдбэриинтөө түсэб дүүргээгүй байха юм.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадта механизаци, автоматизаци хэгдэжэ эхилһэн дээрэһээнь жэл бүхэндэ 100—150 хүн сүлөөржэ үгэнэ. Тиимэһээ эхэнэрнүүдые, хуулиин наһа хүсөөгүй хүбүүд, басагадые ажал хүдэлмэридэ оруулха шухала. Үгышье һаа, Закаменск городто оёдолой фабрика нээгээ һаа, тон һайн һэн.

Городой болбосон түхэл шарай тухай хэлэнгүй гаража болохогүй. Хотын гудамжанууд асфальтаар хушагдаагүй; культурын байшан 1957 онһоо хойшо баригдажа эхилһэн аад, мүнөөшье хүрэтэр дүүргэгдээгүй һууһаар

Эдэ бүтэдые хаража үзөөд, манай горисполком, партком, нютагай Соведүүд шиидхэхэ ёһотой.

Депутат **К. П. АЛЬЦМАН** (фабричына һунгуулиин округ, Улаан-Үдэ город):

— Жэлһээ жэлдэ арад зоной ажаһуудал һайжарна. Эд бараа худалдаха республикын түсэб 1963 ондо дүүргэгдээшьегүй һаа, 1962 онойхиһоо 12 миллион түхэригөөр үлүү эд бараан худалдагдаа.

Тиибэшье хүн зоной эрилтые хангаха управлени түсэбөө дүүргээгүй. Илангаяа гэр байра заһабарилга муугаар ябуулагдана. Хубсаһа оёлго, радиоприёмник, телевизор заһабарилга муугаар эмхидхэгдэнэ гэһэн олон дохёо, мэдээсэлнүүд ороно.

Ажаһуудалай талаар хүн зониие хангаха Управлени юундэ муугаар хүдэлнэб? Управлениин зургаанда мэргэжэлээр бага хүнүүд һууна, хүдэлмэриин дэлгэрэнгы түсэб ёһоор табинагүй гээшэ.

Ажалшадые ажаһуудалай талаар хангаха предприятинуудай байха байра, гэрнүүд ёһоор баригданагүй. Буряадай барилгын управлениин ажалые улам һайжаруулха шухала.

Е. Г. ТАРЯШИНОВ (Ажаһуудалай хэрэглэмжые хангаха управлениин начальник):

Ажаһуудалай талаар хангаха манай управлениин мэдэлдэ промышленна 31 предприяти бии юм. Продукци гаргаха түсэбөө 1963 ондо 102,5 процент дүүргээбди.

1962 ондо управлениимнай 11 предприяти түсэбөө дүүргээгүй байһан һаа, 1963 ондо 2 предприяти түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Теэд бидэ энээгээр һанаагаа амарна бэшэбди.

Тиибэшье управлениимнай ажалда дутуу дунданууд олон. Энээн тухай сесси дээрэшье хэлэгдээ, шүүмжэлэгдээ. Бидэ тэдэ дутуу дундануудаа усадхахын хойноһоо оролдоно, тэмсэнэбди.

Депутат нүхэр Альцман үгэ хэлэхэдээ, бидэндэ ехэ дэлгэрэнгы түсэб хэрэгтэй гэжэ тэмдэглээ һэн. Теэд түсэбшье манда бии. 1964—1965 онуудта арад зонойнгоо эрилтые дүүрэн хангажа шадаха бэзэбди.

Теэд олохон организаци, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд манай хүдэлмэришэдэй ажаллаха байра, гэр үгэнэгүй. Жэшээлхэдэ, нарин сэмбын фабрикынхид бидэндэ ямаршье гэр үгэнэгүй, теэд өөһэдөө культурно-ажаһуудалай талаар ямаршье хангалга абанагүйбди гэхэ юм. 1963 оной түсэбые юундэ дүүргэжэ шадаагүйбибди гэхэдэ, материально-техническэ хангалгын түсэб манай түсэб хоёр хоорондоо холбоогүйгөөр табигдашанхай байгаа.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа усадхаад, эршэ хүсэеэ суглуулан ажаллажа эхилхэдээ, 1964—1965 оной түсэбые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ бэзэбди.

Депутат **П. П. МИЛИН** (Дээдэ-Онгостойн һунгуулиин округ, Улаан-Үдэ город):

— Улаан-Үдэмнай жэлһээ жэлдэ урган һалбарна. Үшөө 10 жэл үнгэрөөд байхада, ниислэл хотыемнай танихагүйт. Предприяти, заводууд үргэдхэгдэнэ, ургана.

Арад зоной культурна эрилтэ тухай хэлэбэл, Хирпиисын заводой райондо хүн зонойнь тоо олон болонхой. Теэд тэндэ парикмахерска, гутал заһабарилха мастерской, овощ, мяха наймаалха ларёк байхагүй.

Энэ асуудал жэжэ шэнги аад, ехэхэн удха шанартай ха юм. Зохихо газарһаа анхараг лэ гэхэ байнаб.

Худалдаа наймаа һайжаруулха

Депутат **ХАБАЛОВ М. М.**—Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министр:

— Хүн зоной материальна байдалые саашадань һайжаруулха хэрэгтэ худалдаа наймаан, ниитын эдеэ хоол эмхидхэлгэ угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

Гэбэшье хүн зоной эрилтэһээ худалдаа наймаанай хэмжээн үшөөл холо гээгдэжэ ябана.

1963 ондо эд бараанайнгаа эрьесын түсэб дүүргэнгүй байшообди. Энэ гол түлэб юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, хүдөөгэй олохон магазинууд болон лавканууд бүридхэлгын, заһабарилгын үедэ гү, али наймаалагшагүй байбал, удаан саг соо хаагдашадаг. Энээн дээрэһээ болоожо хүн зоной эрилтэ дутамагаар хангагдана. Зарим ушарта шухала эд бараанууд таһалдадаг. Гүрэнэй зөөри урихэ, хулгайлха, эд хэрэглэгшэдые мэхэлхэ гэхэ мэтын жэгшүүритэ баримтанууд үшөөл үзэгдэһөөр.

Дурсагдаһан дутагдалнуудаа усадхахын тула республикын худалдаа наймаанай министерство болон тэрээнэй харьяата эмхи зургаанууд яһала бага бэшэ хүдэлмэри ябуулна.

Үргэн хэрэгсэлэй эд бараагаар хангалга зарим промышленна предприятинуудай хүдэлмэриһөө сэхэ дулдыдадаг. Гэхэтэй хамта Зүүн Сибириин совнархозой мэдэлдэ байһан олохон промышленна предприятинууд үргэн хэрэгсэлэй эд бараа гаргаха уялгаяа дүүргэжэ шадаагүй. Энэнь маанад наймаалагшадай һанаа ехээр зобооно. Теэд предприятиин хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа балай хандуулнагүй.

Хяагтын трикотажна фабрика дүрбэн жэлэй турша дотор худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта ходо доо үри шэрэтэй гарана. Түсэбөөр хараалагдаһан нэхэмэл хубсаһа хүсэдөөр гарганагүй. Энээнэй түлөө ехэ ялашье түлөө. Гадна гаргаһан эд бараанайнь шанар муу.

Һүүлэй 4—5 жэлэй турша дотор манай нютагай промышленностиин болон ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха управлениин предприятинууд яһала олон янзын эд бараа гаргадаг болоһон байгаа юм. Гэбэшье совнархозой мэдэлдэ тус предприятинуудай ороходонь шэрэм, шэл амһарта, барилгын халааһан, хүрзэ, алха гэхэ мэтын эд бараан огто гаргагдахаяа болишоо. Энээн тухайда совнархоздо нэгэнтэ бэшэ хандабашье, ямаршье үрэ дүн түйлаагүйбди.

Буряадай ажаһуудалай хэрэглэмжые хангаха управлениин предприятинууд үргэн хэрэгсэлэй эд бараа гаргаха уялгаяа мүн лэ дүүргээгүй. Илангаяа районой промкомбинадууд муугаар хүдэлнэ. 1963 оной турша дотор эд бараа гаргаха түсэбөө 17 комбинадуудһаа гансал Хяагтын комбинат дүүргээ. Хэтэрхэдээ торхын хабһа, шабар амһарта, веник, хамуур гэхэ мэтые заримууд үйлэдбэрилжэ шадаагүй. Баһа модон кубик, куклын хэрэгсэлнүүд гэхэ мэтын үхибүүдэй нааданхайнуудые хэхэ гээ һаа, хүшэр хүндэ юумэн үгы ха юм даа. Теэд энээниешье хэхэһээ «зүрхэсэдэг» предприятинууд бии. Ушар тиимэһээ үнгэрхэдөө үхибүүдэй нааданхайнуудые центральна районуудһаа асарха баатай болоно бшуубди.

**

Дурсагдаһан дутагдалнуудаа мүнөө жэлдэ хамтынгаа хүсөөр яажашье һаань усадхаха ёһотойбди.

Дурсагдаһан нүхэдһөө гадна, Баунтын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. П. АХАНЯНОВ** депутат **В. П. УБЕЕВ** (Дээдэ-Худанай һунгуулиин округ), Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ **К. Л. БАРЬЯДАЕВ** гэгшэд сесси дээрэ үгэ хэлээ.

Удаань 1964—1965 онуудта Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ Гүрэнэй түсэб тухай Хуулиие, 1964—1965 онуудтахи Гүрэнэй бюджет тухай Хуулиие, мүн 1962 оной гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтын тоосоон тухай тогтоолые Верховно Совет нэгэн дуугаар батала абаба.

МАНАЙ ГАЙДАР

(Хүүгэдэй элитэ уран зохёолшо А. Гайдарай 60 жэлэй ойдо)

«Ти..рои»—гэжэ өөрыгөө нэрлээгүй үхибүүдые олохонь бэрхэтэйл байха даа. Тимуршье болохо хаба шадалгүйдэ тоологдодог үхибүүд ядахын сагта тимуровецууд гээшэбди гэжэ ябаһан лэ түүхэтэй. Теэд тиимэшүүл хэды олон бэ? Зуугаад, мянгаадшье бэшэ, харин хэдэн арбаад миллион. Үгы, хэдэн зуугаад жэлэй саада тээ ажаһууһан шуһата дайша Тимуртай (ондоо нэрэнь Тамерлан) бэшэ, харин юрын совет үнэншэ пионер һайн һанаатай, хамагта туһалха гэжэ ябадаг хүбүүнтэй — уран зохёолшо Аркадий Гайдарай «Тимур ба тэрэнэй команда» гэһэн номой гол геройтой — манай олон үеын совет хүнүүд нүхэсэһэн байха... Гансашье Тимуртай бэшэ, энэ хүүгэдэй гайхамшагта уран зохёолшо Аркадий Петрович Гайдарай бүтээһэн «Һургуули», «Холын оронууд», «Сэнхир аяга» ,«Сэрэгэй нюуса», «Чук ба Гек» болон бусад олон номуудай геройнууд амиды хүнүүд мэтэ манай һанаа бодолдо үлэнхэй. Энэньшье өөрын шалтагаантай, яахадааб гэхэдэ, оройдоол арбан долоон наһатайдаа Антоновой бандын урдаһаа эрэлхэгээр тэмсэһэн 58-дахи полкые командалһан Аркадий Голиков энэ уран зохёолшын ёһотой нэрэ, обогынь революциин солдат байгаа бшуу. Тиимэһээл революциин илаһан хойно, амталан үедэ һэлмэ, буугаа хурса гуурһаар һэлгээ һэн. Тэрэ үе тухайгаа уран зохёолшо иигэжэ бэшээ бэлэй: «Саг үеын нилээд үнгэрһэн хойно, ерээдүйн хүн зон манай намтартай танилсахадаа, гайтайл мэхэтэй зон ажаһуудаг юм һэн байна. Сэрэгэйнтээ мэхэ шадабари ашатлажа, хүүгэдэй уран зохёолшодшье болошодог нэгэ зариман олдохол хаш гэлсэхэл... Эдэ үгэнүүдэй шог удха ойлгохонь хүшэр бэшэ. Эндэ ямаршье «мэхэ» тухай үгэ хүүр үндэһэгүй — үнэндөө Аркадий Петрович бүхы совет залуу үетэниие өөрынгөө хэжэ эхилһэн тэмсэлэй замда шэлжүүлхэ, ёһотой тэмсэлшэд болгохо доторой гүн хүсэлтэй байгаа бшуу. Амгалан үедэ энэ хүсэлөө бэелүүлхэ харгы замни — уран зохёолшын зам гэжэ гүнзэгыгөөр мэдэрээ бшуу. Тиигэжэл мартагдашагүй Тимур түрэһэн, манай ёһотой нүхэр болоһон байна гэхэдэ зүб-тэй.

«Тимур ба тэрэнэй командын» ямар ехэ нүлөөтэй, ямар үргэнөөр дэлгэрһэн тухай үльгэр домог, үнэн хэрэгүүд тэрэ үсөөн замхаагүй. Аркадий Петрович Гайдарай түрэһөөр 60 жэлэй ойе угтуулан тунхаглагдаһан материалнууд сооһоо «Киевэй түбэй тимуровска команда», тэрэнэй гайхамшаг габьяа тухай ...эдээсэлнүүд илангаяа һонирхолтой. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай шэрүүн жэлнүүдтэ, Совет Украинын түбэй үйлсэнүүдээр хорото дайсадай галзууралдажа байхада, Жорж Дыбенко хоёр зуун пионернүүдые гулидхажа, шаһхатаһан зониие совет сэрэгшэдые нюуха, улаан армиин сэрэгшэдэй бүлэнэртэ али болохо туһа хүргэхэ, заримдаа дайсадые, тэдэнэй буу зэбсэг һүнөөхэ талаар үльгэр домогто хэрэг эрхилһэн байна. Энээн тухай һонирхолтой очерк «Литературная Россия» газетэ толилоо. Иимэрхүү командануд дайнайшье үедэ, тэрэнэй һүүлдэ, мүнөө үедэшье ухаангүй дэлгэрэнхэй, габьяата хэрэгээрээ бүхы орон соогоо суурхана. Ганса манай орондо бэшэ, харин хилын саанахи зарим социалис оронуудта өөһэдынь тимуровецууд бии. Теэд мүнөө үеын тимуровецууд Тимурые түрүүлһэн хүниие хараагүй, хараха золгүй байгаа. Бишье хараха ехэ хүсэлтэй һэм, зүгөөр пионер болошо, улаан галстук зүүхэ жэлни, тимуровецби гэжэ бэеэ нэрлэхэ дүүрэн эрхэтэй болохо үедэмни тэрэ харатан дайсанай һомондо дайрагдажа, тэрэл тимуровец Жора Дыбенкын тэмсэжэ байһан Киев шадар 1943 ондо баатарай үхэлөөр унаа.

«Тэрэ ёһотой бэлигтэй, гайхамшаг поэт юм һэн, харин ажабайдалдаа ехэ үхибүүн шэнгигшэ бэлэй. Нюргаар үндэр, үргэн бата мүрэнүүдтэй. Теэд тэрэнэй сэнхир хүхэ нюдадынь хододоо сэлмэг, ямаршьеб хүүгэдэй нюдэд шэнги һэн... Өөрөө хүхюун гээшэнь ухаангүй бэлэй. Тоншье харюусалгатай юумэнүүд тухай ходол шог зугаа гаргажа ябадаг. Хани ёһонойнгоо бэшэгүүд соогоо нэгэ булангдань табан хушуу зурадаг зантайгша бэлэй. Иимэл улаан одонтой ханилжа, ажабайдалаа эхилһэн, иимэл улаан одонтой ябаһандаа зүб зам шэлэһэн, гайхамшагта номуудаа бэшэһэн юм. Тэрэл одонойнгоо түлөө алган шара толгойгоо алдаһан хүн. Мүнөөшье Аркадий Гайдар Киев городой сэсэрлиг сооги Тарас Шевченкын хүшөөһөө холо бэшэ оршодог, сэрэгшэдэй табан хушуута хүүр соо мүнхэ нойроор нойрсоно,—гэжэ тэрэнэй нүхэр, мэдээжэ уран зохёолшо Р. Фраерман һаяхан бэшээ. Нүхэрэйнь эдэ үгэнүүд соо бэлигтэй уран зохёолшо, ерээдүйн үетэниие хүмүүжүүлэгшэ, эрэлхэг сэрэгшэ Аркадий Петрович Гайдарай бүхы ажабайдалайнь зам тон тодоор харуулагданхай.

...Мүнөө бүхы манай орон соо уран зохёолшын түрэһөөр жаран жэлэй тэмдэглэгдэжэ байһан тухай, бэлэдхэлэй хэр зэргэ хэгдэһэн тухай мэдээнүүд ороһоор. Тэрэнэй удэһэн Арзамас хотоһоо илангаяа һонирхолтой мэдээнүүд абтаба. Арзамасай эдир үетэн инаг дурата уран зохёолшынгоо ойн үдэрые угтуулан, түмэрэй хаядаһа суглуулаа, тэрэнь нэгэ магистральна тепловоз барихада хүрэхөөр байшоо. Һурагшадай гүйлтаар зам харилсаанай министр Борис Бещев тус тепловоздо Аркадий Гайдарай нэрэ олгоо. Городой һургуулинуудта Гайдаровска конкурснууд түлэг дундаа ябажа байна. Тэрээндэ хамтадаа 1000 гаран һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Мүн городто Гайдарай арадай музей байгуулагдажа, олон тоото экспонадууд суглараа... Иигэжэ Арзамасай тимуровецууд нютагайнгаа хүнэй жаран жэлэй ойе угтаба. Энэньшье гайхалгүй. Яахадааб гэхэдэ, тэдэнэй сээжэдэ, гансашье тэдэнэй бэшэ, бүхы эдир совет үетэнэй сээжэдэ Тимурай — үнэншэ, Эхэ оронойнгоо түлөө бэеэ зорюулхаар хэзээдэ бэлэн, ёһотой пионерэй зүрхэн сохилно бшуу.

Иимэ зүрхэн 1921 ондо арбан долоотойдоо полк командалжа ябаһан Аркадий Петрович Голиковой (Гайдарай) сээжэдэ сохилоо һэн гэжэ тэдэ мартахагүй.

А. Жамбалдоржиев.

Аркадий Гайдар хүбүүнтэйгээ. (1939 оной майн 1-дэ буулгагдаһан зураг). (АПН).

Ниитын зөөрие хямгадаха

Ниитын хогшол зөөрие хямгадаха, арьбажуулан баяжуулха тушаа оролдохо тухайгаа коммунизм байгуулагша бүхэн гүнзэгыгөөр ойлгохо, энэниие нарин нягтаар сахиха ёһотой байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ.

Теэдшье тон олонхи совет хүнүүд өөрынгөө шэн зоригжолто ажалай ашаа туһаар ниитын баялиг зөөрие арьбажуулна ха юм. Иимэ байгаашьегүйдөө арганьгүй. Юундэб гэхэдэ, арадай байгуулһан хогшол зөөри хадаа арадайнгаал ашаа туһада зорюулагдана бшуу. Социалис зөөри болбол манай гүрэнэй экономическа үндэһэ һууринь болоно гэжэ СССР-эй Конституци дотор онсолон заагданхай ха юм.

Ушар тиимэһээ ниитын зөөрие гамнан хямгадаха, тэрэниие үригшэдтэй — хулгайшадтай, хубалза этэгээдүүдтэй эдэбхитэй тэмсэл ябуулха тухай эрилтэ табигдахал ёһоороо табигдана бшуу.

Энэ эрилтые дүүргэхэ талаар районой партийна организациин хүтэлбэри доро манай эндэхи албан захиргаанай, советскэ, профсоюзна органууд һүүлэй жэлдэ горитойхон хүдэлмэри ябуулжа, зарим тэды үрэ дүнгүүдые түйлаһан байна.

Гэбэшье, ехэхэн дутуу дунданууд тохёолдоно. Энээнэй бодото гэршэнь юуб гэхэдэ, ниитын хогшол зөөри үрихэ, хулгайлха баримтанууд ушоол үзэгдэһөөр. Зарим хүнүүд имагтал хүнгэн мүрөөр ажамидархын хойноһоо оролдожо, буруу харгыда ороно. Жэшээнь, «Коммунизм» колхозой (Борьёо) гэшүүн Г. Н. Шагдуров, Ториин совхозой хүдэлмэришэн Д. А. Воронин, «Октябрьский» совхозһоо И. Г. Гафуров болон бусадые абажа үзэгты. Тэдэнэр ороохо таряа, үбһэ тэжээл болон бусад ниитын зөөрие хулгайлһанай эсэстэ хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаад байна.

Теэд иимэрхүү жэгшүүритэ үзэгдэлнүүд яахадаа, юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, социалис зөөрие хамгаалха тушаа зарим колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хинан шалгалгын органууд мүртэй анхарал хандуулнагүй, арадай зөөри нарин нягтаар хинагданагүй. Энээн тухай асуудалшье зүбшэн хэлсэгдэнэгүй. Хүн зоншье энэ шухалын шухала хэрэг шиидхэлгэдэ үргэнөөр хабаадуулагданагүй.

Хинан шалгаха талаар главна болон ахалагша бухгалтернууд ехэ үүргэ бэелүүлхэ уялгатай гэбэшье, тэдэнэй заримууд дээрэһээ руу өөһэдөө арадай хогшол зөөридэ халдажа байха юм. Жэшээнь, «Мир» колхозой бухгалтер А. Г. Табанов гэгшэ орооһо таряа хулгайлһанай түлөө нэгэ жэлээр эрхэеэ хаһагдаа. Мүн дурсагдаһан колхозой главна бухгалтер байһан Очиров гэгшэ колхозой зөөри үбэршэлһэнэйнгөө түлөө партийна хатуу шанга хэһээлтэдэ орожо, ажалһаа хаягдаа.

Олохон колхоз, болон совхозуудта ехээр үридэ орохо баримтанууд элирүүлэгдэнэ. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой (Михайловка) бухгалтер Г. Р. Далахаев гэгшэ үри хэгшэдтэй тэмсэхын орондо, харин өөрөө хүдэлжэ байһан колхоздоо 271 түхэригөөр үритэһэн байна. Тэрэшэлэн «Мир», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» (Боргой) колхозуудта Борьёогой болон «Октябрьский» совхозуудта социалис хогшол зөөрие хамгаалха тухай хуули хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Саашадаа дурсагдаһан ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд бии байгаа дутуу дундануудаа дары саг соо усадхаха ёһотой.

Кооперативна зөөрие хямгадаха хамгаалха талаар Зэдын аймпо... союзай системын предприятину... илангаяа ехэ дутагдалнууд тох...доно. Эд бараа, мүнгэ зөөри ү... баримтанууд тэндэ жэлһээ жэлдэ ...шорно.

Баһа манай албан захирга... органуудай ажал хүдэлмэридэ г...тойхон дутагдалнууд бии. Ара... сүүд шиидхэбэреэ гаргахадаа за... ушарта ехэ зөөлөөр хандаха яба... гаргана. Прокуратурын, милици... таһагай хүдэлмэришэдшье хүн зо... дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ... лаар ябуулна, ниитын зөөрие ... гаалха тухай элидхэл болон хөө... дөөнүүдые тон үсөөн үнгэргэнэ.

Тэрэшэлэн партийно-гүрэнэй ...налтын ажал хүдэлмэридэ туһ... бүлэгүүд хэзээ хэзээнэйх... һэримжэтэй шударгыгаар хүд... ушартай.

Тобшолон хэлэхэдэ, социалис ...риеэ хамгаалха талаар хамаг ...жээнүүд бүрин гүйсэдөөр бэелүү...дэхэ ёһотой.

Энэ олониитын эгээл на... хэрэг мүн.

Н. Жамбалов,
Зэдын район хоорондын прокурор.

Багшанарай суглаан

Партиин ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые арад зондо ойлгуулха талаар багшанарай хабаадалга тухай асуудал Орлигой һургуулиин багшанарай партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ эндэхи багшанарай үүсхэлээр Ахада «Агитаторнуудай гэрнүүд» эмхидхэгдэ... горитойхон хүдэлмэри ябуулһан б...гаа. Мүнөө тэдэ гэрнүүдэй хүдэл...ри һэргээн, арад зоной дунда аги...ционно хүдэлмэри эршэмтэй... ябуулха тухай суглаан дээрэ хөөр...дэбэ.

Вл. Галсанов.

Кабинедһээ—үйлэдбэри дээрэ

Буряадай барилгын управленидэ ажаллагшадай дунда тусхай дээдэ һургуули дүүргэжэ ерэһэн мэргэжэлтэд олон. Тэдэнэрэй нэгэн — комсомолой гэшүүн Лев Хилханов үйлэдбэри дээрэ гаража ажаллая гэһэн үүсхэл управлениин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда гаргаһан байгаа. Залуу инженерэй үүсхэл управлениин хүтэлбэрилэгшэд һайшаажа, Лев Хилхановые барилга-хабсаралгын нэгэдэхи управленидэ мастераар эльгээһэн юм. Хэдэн хоногой үнгэрһэн хойно залуу мэр...жэлтын үүсхэл дэмжэгш... управлениин албан ажал...най дунда дэлгэржэ, үшөө ...дэ хэдэн инженер, техниг... сэхэ үйлэдбэри дээрэ гара... хүдэлхэ һаналаа гарга... байна. Жэшээнь, техниче... таһагай инженер Григор... Андреевич Трофимов барил... хабсаралгын арбадахи упр...ленидэ прорабаар, коммун... Родионов табадахи управ...ниин начальнигаар эльгээг...бэ.

Н. Александров.

Түрүү арга хэрэглэн...

Улаан-Үдын судно-заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд оньһото техникын шэнэ амжалта түйлалтануудые ажалдаа хэрэглэжэ байдаг юм. Ленинэй орден... локомотив-вагон заһабарилгы... заводой түрүү хүдэлмэриш... Александра Грехневагай үүсх... дэмжэгшэд тус заводто үдэрһ... үдэртэ олошорно. Заводой суут... токарь Кузьма Петрович Рагус...кин судны гол детальнуудай н...гые заһахадаа ажалайнгаа сагы... табан процентээр багадхаха уял...га абаһан байна. Тиихэдэ Ворон...цов, Крылов, Буркин болон буса...дай хүтэлбэрилдэг фрезировщи...гуудай, электро-гагнууршадай, слесарьнуудэй бригадын гэшүү... шэнэ түрүү арга ажалдаа хэрэг...лэн, үдэр бүриингөө даабари х...додоо үлүүлэн дүүргэжэ, заво... соогоо суурхана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: К. П. Рагускин ажалдаа.

Д. Балданов.

Агитационно аяншалга

Һурагшадай үбэлэй амаралтын үедэ Хурамхаанай интернат һургуулиин санаашадай команда эндэхи совхозой мал ажалай гүүртэ, отарануудаар ябажа, лекци, хөөрэлдөө үнгэргөө, концерт харуулаа. Тиихэтэйгээ хамта сатирическэ газетэ. «Дайшалхы хуудаһа», «Молни» гэхэ мэтые гаргаба.

Агитационно аяншалагшадай дунда фотограф, уран зураагша, парикмахер ябалсаа.

Концертынь программадаород, буряад дуу, хатар, шүлэг, мүн энэдхэг арадай хатар ороно. Хурамхаанай совхозой гүүртэ, отарануудай клуб, культбазануудта малшад олоороо сугларжа концерт хараба. Наада табихын урда тээ Хурамхаанай совхозой комсомолой комитедэй секретарь нүхэр Гармаев Советскэ Союзай гадаадын политика тухай лекци уншаһан байна.

Аяншалгада хабаадагшад амаралтынгаа үедэ таба дахин концерт табиба.

Һурагшадай концерт, наада болон хөөрэлдөөнүүдые малшад тон һонирхолтойгоор хүлеэжэ, хойшодоо малшад... мартангүй хододоо ерэжэ ба...хыень хүсэбэ.

Хурамхаанай интернат һу...гуулиин эдэбхитэд малшада... хүсэлые бэелүүлэн, ар...сүлөөтэй үе сагтаа үргэл... ерэжэ туһалалсажа байхаб... гэжэ малшадаа найдуулба.

Г. Васильев.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерва...риин мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөө... республика доторнай бага за... үүлэтэй байха, саһан орохогүй. З... зүгһөө һулаханаар һалхилха. Бай... шадарай аймагуудта 5—10, бу... газарнуудта 12—17, Улаан-Үдэ г...родто үглөөгүүр 28—30, үдэр... 15—17 градус хүйтэн байха.

Январиин 23—24-нэй үдэрнү...тэ республика дотор үүлэтэйшэг б...ха, зарим нютагуудта саһан оро... Баруун зүгһөө һулаханаар һалхил... Байгал шадарай аймагуудта һүн...дөө 13—18, үдэртөө 4—9, бу... нютагуудта һүниндөө 25—30, ү...төө 12—17 градус хүйтэн байх... хүлеэгдэнэ.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Хилын саанаһаа

Н. С. Хрущевой бэшэгтэ США-гай президент Джонсоной үгэһэн харюу

ВАШИНГТОН, январиин 20. (ТАСС). Гүрэнүүд болон правительствануудые толгойлогшонорто Советскэ правительствын толгойлогшо Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэгтэ США-гай президент Л. Джонсоной үгэһэн харюугай бэшэгэй текстые мүнөөдэр Сагаан байшан тунхаглаба. «Декабриин 31-дэ бэшэһэн Танай бэшэг соо хэлэгдэһэн уг зорилгые би амаршалнаб, бэшэгэйтнай удхын ехэнхи хубиие зүбшөөхэ байнаб,—гээд Джонсон мэдүүлнэ. — Бидэнэй хоорондо үзэгдэдэг һайн мэдээжэ арсалдаануудые онсолон тэмдэглэхын орондо эдэ асуудалнуудаар хэгдэһэн хэлсээнһээ уламжалан, бидэнэр амгалан ёһоор зэргэ оршон байха аргатайбди гэжэ этигэнэб».

«Танай бэшэг сооһоо газарай талаар гарадаг арсалдаануудай асуудал тобойсо элирнэ, «газарай талаар гарадаг арсалдаануудые шиидхэхын тулада хүсэ хэрэглэхэ гээшэ нэгэшье арадай, нэгэшье ороной гол үндэһэн ашаа туһада харюусанагүй» гэжэ тобшолол хэгдэнэ. Энээниие би зүбшөөхэ байнаб».

Энэ ёһо гуримые зүбшөөхэ байһанаа мэдүүлхэ зуураа, Джонсон тэрэшэлэн энэ асуудалаар өөрынгөө хэдэ хэдэн баталамжануудые дурадхана. Эдэ баталамжануудай үндэһэ һуури дээрэ өөһэдынгөө союзнигуудтай хамта ...аяын сагта США тодорхой дурадхалнуудые оруулха юм гээд тэрэ мэдүүлээ. Тэрэшэлэн «ёһо гурим тухай мэдүүлгэнүүдээр» хизаарлангүйгөөр «тодорхой асуудалнууд болон дурадхалнууд дээрэ оролдосотойгоор хүдэлхые» президент дурадхаба.

«Эдэ болон бусад дурадхалнуудаар хэлсээ баталха гээшэ бүтэшэгүй хэрэг байха ёһогүй,—гэжэ президент Джонсон бэшэгэйнгээ түгэсхэлдэ мэдүүлнэ.—Иимэ хэлсээн буу зэбсэг хуряаха ябадал ба эбэй ёһоной харилсаануудые улам урагшалуулха байха гэжэ танай этигэжэ байһанда адляар би этигэнэб. Эб найрамдал хангаха замда тодорхой дэбжэлтэ түйлаха гээшэ минии эгээл халуун хүсэлэн гэжэ таниие найдуулхыемни зүбшөөгыт. Эдэ бэшэгүүдые андалдан абалсаһан ушар иимэрхүү дэбжэлтэ түйлаха бодото этигэл найдабари түрүүлнэ».

Гүнзэгыгөөр хадууһан һанамжа

ЛОНДОН, январиин 20 (ТАСС). СССР-тэ бэелүүлэгдэдэг хүдэлмэришэдэй техническэ һуралсалай үргэн ехэ программа хадаа нёдондо Советскэ Союзда ерэһэн Англиин промышленностиин бүлэг мэргэжэлтэдые ехээр һонирхуулһан байгаа.

Советскэ промышленностиие автомат зэбсэгээр зэбсэгжүүлхэтэй хамта үргэн олон хүдэлмэришэд шэнэ мэргэжэлдэ һурадаг юм. Энэ баримта Англиһаа ерэһэн айлшадые илангала ехээр һонирхуулһан байгаа. Энэ делегаци өөрынгөө ажаглалта, тобшололнуудые «Советскэ Союзда бэелүүлэгдэдэг профессиональна һуралсал» гэһэн элидхэл соогоо тайлбарилжа үгэһэн байна. СССР-тэ бэелүүлэгдэдэг һуралсал, техническэ һуралсал ажабайдалай эрхэ байдал һайжаруулха зорилгодо шэглүүлэгдэнхэй гэжэ энэ элидхэл соо хэлэгдэнэ. Заочно һуралсал эмхидхэхэ совет гуримда Англиин мэргэжэлтэд мүн лэ үндэр сэгнэлтэ үгэнэ.

«СССР хадаа үзэл сурталай хүсэнүүдэй гайхамшагта үльгэр жэшээ мүн болоно. Энээндэ һэжэглэлтэгүй» гэжэ элидхэл соонь онсолон тэмдэглэгдэнэ. Энэ элидхэлые тунхаглаһан ушар эндэ яахадаа илангаяа һонирхолтойгоор угтагдааб гэхэдэ, Англиин промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудта автомат зэбсэг хэрэглэлгэ олон хүдэлмэришэдые ажалһаань гаргалгатай холбоотой байна ха юм.

Эбэй ёһоор зэргэ оршон байха политикын түлөө

ДЖОРДЖТАУН, январиин 18. (ТАСС). Кингстондо (Ямайка) Карибска далайн шадарай 4 оронуудай — Британиин Гвианын, Ямайкын, Тринидад-Тобаго ба Барбадосой премьер-министрнүүдэй зүблөөн дүүрэбэ. Энэ зүблөөн гадаадын политикын, гэнтын аюулай болоходо бэе бэедээ туһалха, зүблөөндэ хабаадалсаһан оронуудай хоорондо худалдаа наймаанай холбоо барисаа үргэдхэхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна. Зүблөөн дээрэ гадаадын политикын асуудалнуудаар деклараци баталан абтагдаа. Эбэй ёһоор зэргэ оршон байха, эб найрамдалда дуратай бүхы гүрэнүүдтэй хани барисаатай байха политикые ябуулха шухала гэжэ энэ деклараци соонь онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Үгытэй ядуушуулай забастовко

РИМ, январиин 18. (ТАСС). Палермо гэжэ провинциин (Сицили) 20 мянган үгытэй ядуушуул 24 часай туршада забастовко хэбэ. Тэдэнэр өөһэдынгөө һуудал, байдал һайжаруулха гэһэн эрилтэ табиһан байна.

Индиин коммунистнуудай эрилтэ

ДЕЛИ, январиин 20. (ТАСС). Индиин парламентын дээдэ палатада түлөөлэгдэһэн Индиин коммунис партиин бүлэгые толгойлогшо Бхупеш Гупта, Индиин коммунис партиин централна гүйсэдкомой гэшүүн Джиоти Басу гэгшэд үсэгэлдэр Индиин президент С. Радхакришнантай уулзаһан байна. Тэдэнэр хадаа Трипуриин, Махараштриин, Баруун Бенгалиин, Ассамын, Уттар Прадешиин түрмэнүүдтэ хаалтатай байһан бүхы коммунистнуудые национальна һайндэрэй — Республикын Үдэрэй урда тээ сүлөөлхыень тэрэниие уряалһан байна.

Индиин коммунис партиин централна гүйсэдком өөрынгөө заседани дээрэ баталан абаһан тогтоол соогоо иигэжэ тэмдэглэнэ. Индиин «өөрыгөө хамгаалха тухай хуулиин» үндэһэ һуури дээрэ компартиин элитэ ехэ ажал ябуулагшадые саашадань түрмэ соо хаажа байха гээшэ оройдоошье үндэһэ баримтагүй ябадал болоно. Централна гүйсэдком арестовалагдаһан коммунистнууд тушаа правительствын баримталдаг хараа шугамда эсэргүү буруушаалта энэ тогтоол соогоо мэдүүлээд, Индиин коммунис партиин бүхы гэшүүдые түрмэнүүдһээ энэ дары сүлөөлхыень тэрэниие уряалһан байна.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй уряал

ПАРИЖ, январиин 20 (ТАСС). Франциин эб найрамдалай национальна соведэй сесси хоёр үдэр соо болоод, эндэ хүдэлмэреэ дүүргээ. Энэ сесси буу зэбсэг хуряахын ба эб найрамдалай түлөө эршэмтэй шанга бүгэдэ национальна хүдэлөө дэлгэрүүлхэ гэһэн уряалтайгаар оронойнгоо арад зондо хандаһан байна. Энэ совет эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй национальна конгресс Парижда июниин 13—14-дэ зарлаха гэһэн шиидхэбэри мүн лэ баталан абаа. Национальна энэ конгрессто ороной эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд уригдаха юм.

НАТО-гой соведэй заседани

ПАРИЖ, январиин 18. (ТАСС). Мүнөөдэр Парижда НАТО-гой соведэй заседани болоо. Энэ заседани дээрэ буу зэбсэг хуряаха ба хинан шалгаха Америкын агентствын хүтэлбэрилэгшэ Уильям Фостерой мэдээсэл шагнагдаа. Буу зэбсэг хуряаха талаар январиин 21-дэ нээгдэхэ байһан 18 гүрэнүүдэй комитедтэ США-гай оруулха һанаатай шэнэ дурадхалнууд тухай соведэй гэшүүдтэ тэрэ хөөрэжэ үгэһэн байна.

Фостер 18 гүрэнүүдэй комитедтэ ошохо Америкын делегациие толгойлхо юм.

Капиталай оронуудтахи ангиин тэмсэл

Англиин нүүрһэшэд болон докернуудай забастовко

ЛОНДОН. Бродсуортохи эгээл томо шахтын 3 мянга шахуу нүүрһэшэд һүни забастовко соносхоо һэн. Тэдэнэр салин хүлһыемнай дээшэлүүлэгты гэһэн эрилтэ табина.

Глазгогой портын 1700 докернууд мүн лэ забастовко соносхоо. Эдэ докернууд ажаллаха эрхэ байдалыемнай һайжаруулагты гэһэн эрилтэ табиба. Порт дээрэхи хүдэлмэри оройдоо болюулагданхай.

Долоон хүдэлмэришэдые ажалһаань гаргаһандань эсэргүүсэн Беркенхедэй докернууд нэгэ үдэрэй забастовко хэһэн байна. Энэ забастовкодо 2 мянган хүдэлмэришэд хабаадалсаа.

Италиин ажалшадай тэмсэл

РИМ. Италиин гол бүхы гурбан профцентрнүүдэй — ажалай Италиин бүгэдэ ниитын конфедерациин, Италиин ажалшадай профсоюзуудай конфедерациин ба Италиин ажала союзай үүсхэлээр ороной городууд хоорондын бүхы автобусуудай хүдэлмэрилэгшэд 48 часай забастовко соносхоо. Абажа байһан салин хүлһые тэрэ хэбээрнь орхёод, хүдэлмэриин үдэр хорооохо тухай нёдондоной август һарада түйлагдаһан хэлсээе автотранспортна компанинуудай эзэдэй дүүргэхэһээ арсаһандань забастовко хэгшэд эсэргүүсэһэн байна.

Орвието городто (Централна Италиин Терни провинци) болоһон демонстрацида 2 мянга гаран таряашад хабаадалсаа. Энэ демонстраци үргэн ехэ аграрна реформо бэелүүлхын ба газар эдүүрилэгшэдтэ газар таһалжа үгэхын түлөө гэһэн уряа доро үнгэрһэн байна.

БРЮССЕЛЬ. Бельгиин Гента городой металлургиин предприятинуудай хүдэлмэришэд ба алба хаагшад гурбадахи 7 хоногоо забастовко хэжэ байһаар. Тэдэнэр салин хүлһэ дээшэлүүлхэ гэһэн эрилтэ табина. Забастовкодо 13 мянган хүнүүд хабаадалсана.

Израилиин 15 мянган багшанар тэмсэһээр

ТЕЛЬ—АВИВ. Израильда эхин һургуулинуудай багшанарай забастовко болоһон байна. Энэ забастовкодо 15 мянган хүнүүд хабаадалсаа. Ороной бүхы эхин шатын һургуулинуудта хэшээлнүүд болюулагдаа һэн. Эдэ багшанар салин хүлһөө дээшэлүүлхые, ажалайнгаа эрхэ байдал һайжаруулхые оролдожо байнхай.

(ТАСС).

Танганьикадахи байдал

ПАРИЖ, январиин 20 (ТАСС). Хариин гүрэнүүдэй информационно агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр үүр сайжа байха үеэр Танганьикын ниислэлэй заха шадар армиин сэрэгүүд үймөө хэбэ. Толитын казармануд соо байрлаһан Танганьикын армиин батальон (Танганьикын ниислэл Дар-эс-Саламһаа 10 километр холо байдаг) үймөө хэһэн байна гэжэ Франс пресс агентствын корреспондент мэдээсэнэ. Ниислэлэй үйлсэнүүдтэ буудалдаанай болохонь дуулдаа гэжэ корреспондентнүүд мэдээсээ.

ПАРИЖ, январиин 20. (ТАСС). Танганьикатай хүршэ Кениин ниислэл Найробиһоо Франс пресс агентствын корреспондент иигэжэ мэдээсэбэ. Танганьикаһаа абтаһан мэдээсэлэй ёһоор, Дар-эс-Саламдахи телеграфай байшан сэрэгүүдэй хиналта доро оронхой.

18 оронуудай комитедэй зүблөөндэ ошобо

ЖЕНЕВЭ, январиин 20. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 оронуудай комитедэй зүблөөндэ хабаадалсаха советскэ делегаци эндэ ерэбэ. Таба һарын турша соо таһалдуулагдаһанайнгаа һүүлээр январиин 21-дэ комитедэй хүдэлмэри дахин үргэлжэлүүлэгдэбэ.

Дахин болохоёо байгаа хэлсээнүүдтэ Советскэ Союзай баримталха хараа шугам тухай журналистнуудай табиһан асуудалнуудта харюусаха зуураа, СССР-эй делегациие толгойлогшо С. К. Царапкин иигэжэ мэдүүлээ. СССР-эй эб найрамдалда дуратай гадаадын политика, мүнөө үеын эгээл гол шухала асуудалаар—буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, гүйсэдөөр хуряаха асуудалаар хэлсээ баталхые оролдодогынь бүхы оронуудай олониитэдэ һайн мэдээжэ, 18 оронуудай комитедэй амжалтатайгаар хүдэлхын тулада бидэ бүхы юумэ хэхэ байнабди гээд С. К. Царапкин онсолон тэмдэглээ.

Шууяа уршагтай байдал

ЛОНДОН, январиин 20. (ТАСС). Хүүгэдэй саадуудай дуталдаһан ушар Англиин хэдэн миллион эхэнүүдтэ улам бүри шиидхэгдэшэгүй бэрхэшээлтэй асуудал боложо байнхай. Багшанарай национальна профсоюзай эндэ тунхаглаһан элидхэл соо иигэжэ заагдана. Энэ асуудалаар Англи хадаа Европын олонхи оронуудһаа—социалис болон капиталис оронуудһаа нилээд гээгдэжэ ябаһаар. Мүнөө үедэ орон дотор хүүгэдэй оройдоол 455 саадууд (үмсын саадуудые оруулангүйгөөр) тоологдоно. Тиихэдэнь үхибүүтэй 8 миллион гаран эхэнүүд ажаллажа байха юм.

Һуралсалай болон хүмүүжүүлгын асуудалнууд консерваторнуудай зонхилжо байһан үедэ хододоол орхигдошонхой байдаг. Тиигэжэ хүүгэдэй саадуудай байдал улам ...өөрөөл уршагтай болонхой гэжэ мүнөөдэр «Дейли Уоркер» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур.
1964 оной январиин 22.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабселькоров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и переводов —34-05.

гор. Улан-Удэ. типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.
Н00018. Зак. № 45.